

Alejandro Sombra

Privatni život drveća

Alejandro Samba

PRIVATNI
ŽIVOT DRVEĆA

Sa španskog prevela
Zorica Novakov-Kovačević

Naslov originala:

Alejandro Zambra - La vida privada de los arboles

Copyright © Alejandro Zambra, 2007.

Copyright © Editorial Anagrama S.A., 2007.

Copyright © za ovo izdanje *Geopoetika izdavaštvo*

Za Aleli i Rosario

Nemam uspomene iz detinjstva
Žorž Perek
...kao privatni život drveća ili
brodolomnika.
Andres Anvanter

1

STAKLENA BAŠTA

Hulijan zabavlja devojčicu pričajući joj priče iz „Privatnog života drveća“, čitave zbirke pripovedaka koje je izmislio da bi je lakše uspavao. Glavni junaci su topola i baobab koji noću, dok ih niko ne vidi, razgovaraju o fotosintezi, vevericama, ili o tome da biti drvo ima mnogo više prednosti nego biti čovek ili životinja, ili, kako oni umeju da kažu, biti glupi komad betona.

Iako Danijela nije njegova rođena ćerka, teško mu je i da zamisli da ona to nije. Pre tri godine Hulijan je došao kod njih – on je bio taj koji je došao, Veronika i devojčica su već tu bile – oženio se Veronikom i na neki način Danijelom, koja se u početku protivila, ali je ubrzo počela da prihvata svoj novi život: Hulijan je ružniji od mog tate, ali nije loš, govorila je svojim drugaricama koje su to prihvatale s neočekivanom ozbiljnošću i čak s nekakvom važnošću, kao da za njih Hulijanov iznenadni dolazak nije bio nikakva slučajnost. Meseci su prolazili i očuh je čak uspeo da dobije mesto na Danijelinim školskim crtežima. Jedan mu je posebno uvek pred očima: sve troje su na plaži, devojčica i Veronika prave kolače od peska, a on u košulji i plavom džinsu čita i puši pod divnim, okruglim, žutim suncem.

Hulijan je ružniji od Danijelinog oca, ali je za razliku od njega mlad; radi više ali zarađuje manje, više puši ali manje pije, manje se bavi sportom – uopšte se i ne bavi njime – i zna više o drveću nego o geografiji. Manje je bele puti, manje jednostavan i smeteniji od Fernanda – Fernando se zove Danijelin otac, mora se nekako zvati – i nije Hulijanov neprijatelj, niti bilo čiji. Nema, u stvari, neprijatelja. Problem i jeste u tome što u ovoj priči nema neprijatelja: Veronika nema neprijatelja, Hulijan nema neprijatelja, Fernando nema neprijatelja, ni Danijela, izuzimajući dosadnog druga koji joj se sve vreme ruga, nema neprijatelja.

Fernando je ponekad mrlja u Danijelinom životu, ali ko nije, s vremena na vreme, mrlja u nečijem životu.

Hulijan je Fernando bez mrlje, ali je ponekad Fernando Hulijan bez mrlje.

A Veronika, ko je ona:

Za sada, Veronika je neko ko ne dolazi, ko se još ne vraća sa časa crtanja. Veronika je neko ko ovlaš nedostaje u plavoj sobi – Danijelina soba je plava, a bela soba je Hulijanova i Veronikina. Imaju još i zelenu sobu, koju u šali zovu gostinska, jer ne bi bilo lako spavati u tom kršu i lomu knjiga, četaka i fascikli. Ogromnu škrinju u koju su pre nekoliko meseci složili letnje odelo koriste kao neudobnu sofuu.

Poslednji sati nekog normalnog dana odvijaju se nepogrešivom rutinom: Hulijan i Veronika napuštaju plavu sobu kad Danijela zaspi, a potom, u gostinskoj sobi, Veronika crta a Hulijan čita. Tu i tamo ona ga prekine, ili on prekine nju, i te uzajamne smetnje sačinjavaju dijalozi, beznačajni razgovori ili katkad važni i odlučujući. Kasnije prelaze u belu sobu, u kojoj gledaju televiziju ili vode ljubav, ili zapodenu prepirku – ništa ozbiljno, ništa što se ne može odmah izglati pre nego što se film i završi, ili dok jedno od njih ne popusti, jer mu se spava ili baš zato što želi da se preda. Često se ove svađe završe brzim i tihim orgazmom, ili pak dugim, kome se omaknu jedva čujan smeh i uzdisaji. Zatim sledi pet ili šest sati sna. I, posle, dođe novi dan.

Ovo, međutim, nije uobičajena noć, bar ne za sada. Još nije sasvim sigurno da će biti sledećeg dana, jer Veronika se nije vratila sa časa crtanja. Kad se ona vrati, roman se završava. No, sve dok ne dođe, knjiga se nastavlja. Knjiga traje do njenog povratka, ili dok Hulijan ne bude uveren da se ona neće vratiti. U ovom trenutku Veronika nedostaje u plavoj sobi, gde Hulijan zabavlja devojčicu pričom o privatnom životu drveća.

Upravo sada, pod okriljem samotnog parka, drveće prepričava lošu sudbinu jednog hrasta na čijoj je kori neko dvoje u znak prijateljstva urezalo svoja imena. Niko nema pravo da te tetovira bez tvog odobrenja, razmišlja topola, a baobab je još saosećajniji: hrast je žrtva tužnog čina vandalizma. Te osobe zaslužuju da budu kažnjene. Pregaziću more, nebesa i gore da ih nađem.

Devojčica se radosno smeje, bez i najmanjeg nagoveštaja pospanosti. Žustro postavlja pitanja, nikada samo jedno, bar dva-tri, s nestrpljenjem i u žurbi: Šta je to vandalizam, Hulijane? Možeš li da

mi doneseš čašu limunade sa tri kašičice šećera? Da li ste ikada ti i mama urezivali u koru drveća svoja imena u znak prijateljstva?

Hulijan smireno odgovara, vodeći računa o redosledu pitanja: Vandalizam je ono što rade vandali, vandali su osobe koje čine zlo iz čistog zadovoljstva, zbog zla samog. Da, naravno, mogu da ti donesem čašu limunade. Ne, tvoja mama i ja nikada nismo urezali svoja imena u koru nekog drveta.

Hulijanova i Veronikina priča ispočetka nije bila ljubavna priča. U stvari, upoznali su se iz čisto komercijalno-praktičnih razloga. U to vreme on je bio u jednoj izmrcvarenoj vezi skoro na izdisaju, s Karlom, rezervisanom i neveselom ženom koja mu umalo nije postala pravi neprijatelj. Njih dvoje nisu imali većih razloga za slavlje, no Hulijan je ipak, po savetu kolege s posla, pozvao poslastičarku Veroniku i naručio koh tres leches, koji je na kraju i te kako ulepšao proslavu Karlinog rođendana. Kada je Hulijan otišao po kolač u Veronikin stan, isti u kome sada žive, zapazio je crnu i vitku ženu, prave duge kose, tamnih očiju, tipičnu Čileanku, žustrih pokreta, ozbiljnu i vedru u isto vreme; lepu ženu, koja je imala ćerku i, verovatno, muža. Dok je u dnevnoj sobi čekao da Veronika okonča zapakivanje kolača, Hulijan je opazio belo lice malene devojčice. Odmah je usledio kratak i ućtiv razgovor između Danijele i njene majke, svakodnevni, verovatno ubeđivanje o pranju zuba.

Bilo bi netačno reći da je to poslepodne Hulijan bio očaran Veronikom. Neosporno je da je tri ili četiri sekunde odugovlačio, naime morao je otići iz njenog stana tri ili četiri sekunde ranije, a to nije uradio jer mu se dopalo da baš te tri ili četiri sekunde duže gleda tamno i blistavo Veronikino lice.

Hulijan završava kazivanje, zadovoljan pričom koju je ispričao, ali Danijela ne spava, naprotiv, izgleda živahna, spremna da produže razgovor. Praveći delikatnu digresiju, devojčica počinje da priča o školi, dok mu iznenada ne poveri da želi da ima plavu kosu. On se smeška, misli da je to metaforičan san, kao što je želeti leteti ili putovati kroz vreme. Ona je, međutim, ozbiljna: Dve devojčice i jedan dečak iz razreda već su ofarbali kosu, kaže, i ja to želim, bar jedan pramen u plavo – ne znam da li u plavo ili crveno, neodlučna

sam – kao da odluka zavisi od nje. Novi momenat: Hulijan shvata da je devojčica o tome razgovarala s majkom, tog popodneva, i zato sada traži očuhovu saglasnost. Očuh nesigurno traži svoje mesto u igri: Tek ti je osam godina, zašto da tako rano uništavaš kosu, kaže, potom improvizuje porodičnu priču za izvrđavanje koja pokazuje, u svakom slučaju, da je farbanje kose ludost. Dijalog se nastavlja dok devojčica, pomalo ljuta, ne počne da zeva.

Gleda Danijelu koja spava i zamišlja sebe, osmogodišnjeg dečaka, koji spava. To je kod njega refleksno: vidi slepca i zamišlja da je slep, pročita neku lepu pesmu i zamišlja da ju je on napisao ili da je čita naglas, nikome posebno, nadahnut tamnim zvukom reči. Hulijan samo obraća pažnju na slike, upija ih a onda zaboravlja. Oduvek se nekako prepuštao praćenju slika: nije donosio odluke, nije gubio ni dobijao, samo se predavao privlačnosti nekih slika i sledio ih, bez straha, ali i bez kuraži, dok im se ne približi ili dok se ne ugase.

Hulijan, opružen na krevetu u beloj sobi, pali poslednju, pretposlednju ili možda prvu cigaretu duge, najduže noći, sudbinski namenjene prisećanju na veliko i malo jedne sasvim maglovite prošlosti. Za sada, čini se da je život rešiva zavrzlama: pozvan je na neku novu intimnost, u svet u kome mu pogoduje da bude nešto kao otac Danijele, devojčice koja spava, i muž Veronike, žene koja još ne dolazi s časa crtanja. Kasnije se priča rasplinjuje i skoro da nema načina za njen nastavak, no, sada, Hulijan uspeva da se udalji i da s pažnjom, istinskom pažnjom, prati prenos nekog starog meča Intera protiv Ređine. Očigledno je da će svakog trenutka Inter dati go, i Hulijan ne želi, ni za šta na svetu, da ga propusti.

Veronika je bila na drugoj godini studija likovne umetnosti kad je došla Danijela i napravila čitavu pometnju.

Unapred se spremi za bol bio je njen način da ga podnese – mladalački bol koji se povećavao i smanjivao, a ponekad, u toplim, izuzetno prijatnim satima dana, težio da nestane. Prvih nedelja trudnoće odlučila je da nikom ništa ne kaže, nije rekla čak ni Fernandu, ni svojoj najboljoj prijateljici, u stvari nije ni imala najbolju prijateljicu, imala ih je mnogo koje su neizostavno hrlile k njoj tražeći savete, ali poverenje nije bilo obostrano. Taj period ćutanja bio je poslednji luksuz koji je Veronika sebi mogla priuštiti, upotpunjenje privatnosti, prostor za donošenje odluka sumnjičavom mirnoćom. Ne želim da budem trudna studentkinja, ne želim da budem majka-studentkinja, razmišljala je; nikako nije želela da joj se dogodi da kroz nekoliko meseci, obučena u široku cvetnu haljinu, objašnjava profesoru da nije mogla da spremi ispit, ili kasnije kroz dve godine, da ostavi bibliotekarki da joj pripazi bebu. Užasavalo ju je da zamišlja glupava lica bibliotekarki koje su naprečac postajale verni anđeli čuvari tuđe dece.

Tih nedelja posećivala je na desetine galerija, otvoreno iskušavala svoje profesore i protraćila sate puštajući da joj se udvaraju studenti sa starijih godina, koji su, što se moglo i očekivati, bili nepodnošljiva deca iz dobrih kuća – dobri momci koji su želeli da budu mangupi, a koji su napredovali čak i brže od svoje braće, direktora i svojih sestara, školskih psihologa.

Prerano je Veronika otkrila ozlojeđenost koju je uporno tražila: to nije bio svet za nju – ni izdaleka to nije bio svet kome je ona *mogla* pripadati. Od tada, kad god bi joj naišle crne misli o njenoj odloženoj profesiji, pribegavala je lošim primerima koje je brižljivo sakupljala. Umesto da misli na zdravo omalovažavanje umetničkih tendencija nekih svojih profesora, sećala se časova dvojice ili trojice neostvarenih nazovistručnjaka koji uvek uspevaju da u umetnosti nađu sebi mesto. I umesto da se priseti poštenog istinskog rada nekih svojih kolega, više je volela da se vrati nepretencioznim galerijama gde su oni napredni s grupe izlagali svoja otkrića.

Mladi umetnici su do savršenstva oponašali žargon akademije i oduševljeno popunjavali bezbrojne formulare vladine stipendije. No, ubrzo se novac potrošio i umetnici su spali na to da amaterima drže

večernje kurseve, kakav i Veronika pohađa u neudobnoj opštinskoj višenamenskoj sali, u kraju. Ujutru Veronika pravi kolače i odgovara na telefon. Popodne izdaje porudžbine i ide na te časove na kojima se nekad dosađuje, a nekad super provodi: radi lako i prilježno, napokon sasvim zadovoljna svojim amaterskim statusom. Morala se i više od pre sat vremena vratiti sa časa crtanja, sigurno je na putu, misli Hulijan dok gleda televiziju. U 88. minutu, van svih prognoza, Ređina daje go. Meč, Inter – Ređina se, dakle, završava rezultatom 1:0 za Ređinu.

Prošle nedelje Hulijan je napunio trideset godina. Bio je to neobičan rođendan obeležen potištenošću slavljenika. Kao što neke žene smanjuju godine ne bi li se podmladile, on je ponekad bio prinuđen da sebi doda neku godinu i gleda u prošlost zbunjen, s ukusom gorčine. U poslednje vreme mu pada na pamet da je trebalo da bude po zanimanju zubar, geolog ili meteorolog. Odjednom mu njegovo zanimanje izgleda čudno: profesor. No, njegovo istinsko zanimanje sada je, misli, posedovanje peruti. Zamišlja ovakav odgovor:

Vaša profesija?

Posedovanje peruti.

Neosporno, preteruje. Nema te osobe koja u životu bar malo ne preteruje. Ako postoje periodi u Hulijanovom životu onda bi ih trebalo prikazati u funkciji preterivanja. Do desete godine je preterivao malo, skoro nikako. Od desete do sedamnaeste postojano se držao laži. Od osamnaeste je postao stručnjak za najrazličitije vidove preterivanja. Otkako je s Veronikom, njegovo preterivanje značajno se smanjuje, uprkos normalnim napadima koji ga uhvate s vremena na vreme.

Profesor je književnosti na četiri univerziteta u Santjagu. Mnogo bi više voleo da se specijalizovao samo za jednu oblast, no zakon ponude i potražnje primorao ga je da bude svestran: predaje severnoameričku književnost, hispanoameričku književnost, pa čak i italijansku poeziju, premda ne govori italijanski. Čitao je s pažnjom Ungaretija, Montala, Pavezea, Pazolinija i najsavremenije pesnike kao što su Patricija Kavali i Valerio Magreli, ali on ni u kom slučaju nije dobar poznavalac italijanske poezije. Uostalom, u Čileu nije

nimalo čudno predavati italijansku poeziju bez poznavanja italijanskog, jer je Santjago pun profesora engleskog koji ne znaju engleski, zubara koji su jedva kadri zub da izvade – ličnih trenera s viškom težine, profesora joge koji ne bi uspeli da održe čas bez povećane doze sedativa. Zahvaljujući svojoj nesumnjivoj veštini za improvizovanje Hulijan obično izlazi kao pobednik iz svojih pedagoških avantura. Snalazi se u njima tako što situaciju spasava unoseći krišom poneku rečenicu Valtera Benjamina, Borhesa ili Nikanora Pare.

Profesor je, ali nedeljom – on je pisac. Dešava mu se da sedmicama mahom samo piše, nekim ritmom kao da je omađijan, kao da ispred sebe ima određeni rok. Za njega je to glavna sezona: tako je zove. Van sezone on, u svakom slučaju, književne ambicije ostavlja za nedelju, kao što se drugi nedeljom bave vrtlarstvom, stolarskim hobijem ili alkoholizmom.

Upravo je završio neku veoma kratku knjižicu, koju je, međutim, pisao nekoliko godina. U početku je prikupljao materijal: sakupio je skoro tri stotine stranica, a potom je izbacivao delove kao da je želeo da smanji ili izbriše priče umesto da ih dodaje. Bedan ishod: tanušni štos od četrdeset sedam stranica papira za koje daje sve od sebe da ih smatra romanom. Iako je u toku popodneva odlučio da ostavi rukopis da odstoji nekoliko nedelja, isključio je TV i dao se iznova na čitanje.

Sada čita, evo, upravo, čita: napreže se da zamisli da mu je tekst nepoznat i na trenutke to i dočarava – nevino i stidljivo se prepušta, ubeđen da pred sobom ima nečije tuđe štivo. Zarez na lošem mestu ili suvoparan ton uspevaju da ga vrata u realnost; tada je opet on autor, autor tih stranica, neka vrsta policajca koji sam na sebe motri, sankcioniše sopstvene greške, preterivanja, sopstvena ustezanja. Čita stojeći, hodajući po sobi: trebalo bi da sedne ili prilegne, ali stoji pravo, zategnutih leđa, izbegavajući da se približi lampi kao da se boji da će jači snop svetlosti učiniti primetnijim nove greške u rukopisu.

Prva slika koja mu se pojavi kad o tome razmišlja jeste slika mladog čoveka posvećenog gajenju bonsaija. Kad bi ga neko pitao da ukratko prepriča svoju knjigu, rekao bi da ona govori o mladiću koji se bavi gajenjem bonsaija. Možda ne bi rekao o mladiću, precizirao bi pre da glavni junak nije dete, ni čovek u godinama, ni starac. Jedne večeri pre nekoliko godina govorio je o toj svojoj zamisli prijateljima Serhiju i Bernarditi: čovek odsečen od sveta koji se s pažnjom brine o svom bonsaiju, dirnut mogućim postojanjem istinskog umetničkog dela. Nekoliko dana kasnije oni mu u šali poklanjaju, kao saučesnici te zamisli, jedno malo drvo, javor. Evo, pa da napišeš svoju knjigu, rekli su mu.

U to vreme Hulijan je živeo sam, ili manje-više sam, jer je živeo s Karlom, čudnom ženom koja mu zamalo nije postala pravi neprijatelj. Karla tada jednostavno nikada nije bila kod kuće i posebno se trudila da ne bude tu kad se on vraćao s posla. Čim bi sebi pripremio čaj s likerom od badema – amareto mu se sada gadi, ali je u to vreme obožavao da pije čaj s tim likerom – Hulijan je brinuo o drvetu. Ne samo da ga je zalivao ili orezivao kad je trebalo: ostajao bi bar sat vremena posmatrajući ga, čekajući možda da vidi kako se pomera, kao ona deca koja noću u svom krevetu satima ostanu nepomična obuzeta mišlju da rastu.

Tek pošto bi pažljivo motrio na rast bonsaija, Hulijan je sedao da piše. Bilo je srećnih večeri kad je ispunjavao stranice i stranice s neočekivanim pouzdanjem. A bilo je i lošijih, kad nije odmicao od prvog pasusa: zastajao je pred ekranom, odsutan i uznemiren, kao da čeka da se knjiga sama od sebe završi. Stanovao je na drugom spratu zgrade koja je gledala na trg Njunjoa. U prizemlju se nalazio bar iz koga je dopirao žamor glasova i neprekidni udari tehno muzike. Voleo je da radi uz taj zvuk iz dubine, iako bi odmah izgubio koncentraciju čuvši neki posebno smešan ili ružan razgovor. Seća se, naročito, grubog glasa neke starije žene koja je pričala o smrti svog oca onima koji su hteli da je slušaju pa, potom, izbezumljenosti nekog mladića koji je jednog zimskog ranog jutra vikao iz sveg glasa zaklinjući se da više neće voditi ljubav bez prezervativa. Više puta je pomišljao kako bi bilo dobro snimati te glasove, baviti se beleženjem

tih dijaloga; zamišljao je more reči koje putuju s ulice do njegovog prozora, s prozora do njegovog uha, pa do ruke, pravo u njegovu knjigu. U tim slučajnim stranicama bilo bi više života nego u knjizi za koju se toliko zalagao. Ipak, umesto da se zadovolji pričama koje mu je sudbina donosila, Hulijan se čvrsto držao svoje zamisli o bonsaiju.

Nosi se iz moje kuće kurvin sine!

Jedne večeri, kad se vratio s posla, Hulijana je zatekla poruka ispisana debelim crvenim slovima na zidu dnevne sobe. Jezivo zaprepašćen prvo je pomislio da je poruka napisana krvlju. I mada je kasnije naleteo na kantu s crvenom bojom. i otkrio nekoliko prosutih kapljica farbe na tepihu, ta imaginarna slika ostala mu je urezana u sećanju: još i danas zapanjen zamišlja kako Karla namerno poreže kažiprst, a zatim ga umače u sve veću baricu krvi. I, još i danas misli da je nepravedno što je njegova devojka na zidu dnevne sobe napisala kurvin sine, jer je u toj njihovoj priči bio svašta drugo, ali nikako nije bio kurvin sin. Bio je budala, lenjivac, neosetljiv, samoživ, ali ne i kurvin sin. Uostalom, nekada im je taj stan oboma pripadao i ona je najednom prva počela da se udaljava. Hulijan se brzo, skoro smesta pomirio s Karlinom odsutnošću i jedino je tu i pogrešio – neminovna greška, misli sada, kad nje više nema, kad je već zauvek otišla iz njegovog života.

S putnom torbom u jednoj ruci i bonsaijem u drugoj, Hulijan je te iste noći napustio stan i naredne sedmice proveo kod nekih drugara, ne trezneći se, željan da priča svoju priču onima koji su hteli da je slušaju. Nije, međutim, umeo da je ispriča. Pokušavao je da se zakloni iza najpouzdanijih elemenata svoje skorije prošlosti, no takvih je bilo veoma malo i Hulijan je to dobro znao. Ne odveže ti se jezik ni posle pet pisko-kola, rekao mu je jednom prijatelj Visente, posle dugog druženja, do duboko u noć. I bio je u pravu, zasigurno. Što se bonsaija tiče, umnogome je osećao promenu doma. Uprkos Hulijanovoj brizi punoj osećanja krivice, kad je stiglo na krajnje odredište, drvce je počelo da se suši.

Trebalo bi ispisati mnogo stranica, možda i celu knjigu, da se objasni zašto u tom periodu Hulijan nije otišao kod svojih roditelja. Sasvim je, za sada, dovoljno istaći da se u to vreme Hulijan

pretvarao da nema porodicu. Neki, na drugoj strani, glume da je imaju: organizuju dosadna slavlja pa uz nazdravljanja i montirane rečenice prave ishitrena pomirenja. Hulijan se međutim ponašao kao da nema porodicu: imao je nekoliko veoma dobrih prijatelja i nekoliko ne tako dobrih, ali porodicu nije imao.

Jedne je nedelje, pregledajući oglase za stanove u dnevnim novinama, zapazio adresu Veronikinog stana. Bio je to stan na drugom spratu u bloku zgrada Kraljica, daleko od centra, prevelik za samca i preskup za profesora početnika. Hulijan je tražio nešto malo i jeftino, krov nad glavom gde bi započeo svoj novi život, ne mnogo drugačiji od prethodnog. Te nedelje bio je dovoljno razuman tako da je odbacio i samu pomisao na taj stan. Kad je sledeće nedelje opet ugledao oglas, više nije bio tako razuman: bez daljeg odlaganja otišao je da pogleda stan misleći kako bi bilo lepo ponovo videti Veronikin dom. I, čim je stigao, prepoznao je domarovo pomalo glupavo lice i jarkožutu boju kalina – pomislio je tada – potkresanih s neverovatnim umetničkim znanjem. Nije se sećao džinovskog kaktusa u vrtu ni ogromnih crnih rešetki na prozorima, ali mu je mesto bilo po volji, dopadale su mu se terase i dečurlija koja je čekala vreme ručka vozikajući se biciklima.

Umesto Veronike i Danijeje zatekao je tri nevelike sobe i dnevnu koja mu je već bila poznata. Bilo je tu previše prostora za Hulijana, njegovo malo knjiga i uveli bonsai, no već se odlučio: cenjkao se s gazdom da malo spusti cenu i potpisao suludi ugovor koji će ga nesumnjivo primorati da moli da mu daju još časova, ili da organizuje neuobičajenu poetsku radionicu za mlade u kraju.

Od tada je stanovao u tom polupraznom prostoru. Izlazio je u osam ujutru i vraćao se kad padne mrak, da zatvoren piše i da prisustvuje nepromenljivoj agoniji svog drveta.

Serhio i Bernardita su došli jedne večeri kod njega. U tom samačkom stanu nije bilo kašičica, šerpi, jastučića, lampi, pa čak ni zavesa, zbog čega se Hulijan osetio smešnim dok je zahvaljivao na poklonima koje su mu doneli: knjizi Dženet Vinterson, neshvatljivoj količini mirišljavih sveća i staklenim kuglama koje je Bernardita

odmah rasporedila po uglovima stana.

Pošto im je objasnio tužnu sudbinu bonsajja, Hulijan je ispričao priču koju je zaista želeo da znaju: bio je već ranije u tom stanu, poznavao je prethodne zakupce (rekao je baš tako, zvanično, zakupce), mladu ženu i njenu ćerku. Bilo je lako primetiti u njegovom izlaganju misterioznu važnost koju je tome pridavao, neku vrstu oduševljenja – pravo otkriće za njegove prijatelje.

Dakle zato si iznajmio ovaj stan, rekla je prijateljski ali s ironijom Bernardita. Za ljubav slučajnosti.

Ne, odgovorio je postišeno Hulijan. Odsečno i s nepotrebnom žestinom dodao je: iznajmio sam ga jer mi se učinio pogodnim.

Da, Hulijane, priznaj, rekao je Serhio. Iznajmio si ga jer mnogo čitaš romane Pola Oстера.

Serhio i Bernardita se nisu uzdržali da ne prsnu u bezumni smeh. I Hulijan se smejao, pomalo nerado, međutim rado je želeo da njegovi prijatelji izađu dok ih ne prođe taj odvratni napad smeha. Upravo je zbog te neumesne šale prestao da čita romane Pola Oстера. Čak je u više navrata savetovao drugima da ne čitaju njegove knjige obrazlažući da je Oster, osim na nekim stranicama Otkrivanja samoće, tek razblaženi Borhes.

No, to je neka druga i manje važna priča, nebitna za ovo sada – iako bi možda bilo bolje ići tim pogrešnim tragovima, Hulijan bi mnogo više uživao u jednoj diletantskoj knjizi punoj lažnih tragova. Sigurno je mnogo bolje srušiti se od smeha na pod ili svima sve staviti do znanja prezriviim cerenjem. Bilo bi poželjnije zatvoriti knjigu, zatvoriti knjige i bez odlaganja se suočiti, ne sa pregolemim životom, već sa krhkom armaturom sadašnjosti. Za sada se priča nastavlja i Veronika ne dolazi, važno je to istaći i hiljadu puta ponoviti: kad se ona vrati roman se završava, dakle knjiga traje dok ona ne dođe, ili dok Hulijan ne bude bio siguran da se ona neće vratiti.

Sledećih dana, posle posete svojih prijatelja, Hulijan je naslućivao brojne uzgredne detalje iz života Veronike i devojčice u tom stanu. Po povratku s posla otvarao bi vrata dočaravajući sebi strah onih koji ulaze u tuđi dom. Spavao je, shodno tome, u gostinskoj sobi, koju je

nazvao zelenom – bila je najmanja u stanu, i izabrao ju je naviknut da živi sabijen u ugao. Plava soba ostala je netaknuta, prazna, ukrašena jedino osušenom četkicom i s nekoliko novina rasturenih po podu. U beloj sobi po kutijama je bilo poslagano trideset do četrdeset knjiga, a tu je bio i nekakav radni sto, debela ploča oslonjena na dva rasklimatana kozlića. Pisao je do kasno u noć, bez reda i metoda: sklon da se zbog leta mušice ili brundanja frižidera potpuno raspline. Ono što ga je najviše dekoncentrisalo upravo su bila lažna, izmišljena sećanja. Zamišljao je Veroniku naslonjenu na ogradu terase, ili kako čita neki magazin, ili pred ogledalom traži sebi neku novu frizuru. Pisao je misleći na Veroniku, na Veronikinu utvaru, koja ga gleda dok piše.

Jednog dana, s izgovorom da mu trebaju kolači, odlučio je da je pozove. Tražio je njen telefon po papirima i na kraju se ispostavilo da je telefon koji je imao zabeležen bio telefon stana u kom je sada živeo, a da se drug koji mu je preporučio Veronikine torte odselio u Ameriku. Onda je razgovarao s gazdom stana koji je jedva pristao da ga spoji s nekim ko bi mogao imati veze s osobom koja bi, možda, znala gde može pronaći Veroniku. Tek posle nedelju dana opsesivnih pregovaranja uspeo je da dobije telefon, a prošla je još cela nedelja dok se nije usudio da okrene broj.

Ispričao joj je preko telefona o slučajnom spletu okolnosti, ali se činilo da nju to nije previše zanimalo. Već znaš moju adresu, sada je na tebe red da dođeš i doneseš kolače, rekao je glumeći razdraganost. Veronika je i odviše bila naviknuta na udvaranja, pa je tonom službene bezličnosti potvrdila: doneću ti porudžbinu prekosutra, u sedam uveče. Hulijan je kao začaran planirao: zamišljao je Veroniku dirnutu nedavnim uspomenama, postidenu zbog dugog ćaskanja s nepoznatom osobom, ali spremnu da ostane i duže, da ostane satima, otkrivajući svoju intimnost, sve dok se ne preda: zamišljao je kako je saleće u dnevnoj sobi, pa zatim u kuhinji i, na kraju, na rastanku, kako je u znak pozdrava priljubi uz vrata.

Nasuprot očekivanom, Veronika je samo s podozrenjem pogledala zidove svog bivšeg stana, jedva krijući iznenadnu ravnodušnost i izvesnu razočaranost. Nije ni primetila osušeni bonsai koji je Hulijan namerno ostavio nasred sobe, nadajući se da bi to moglo izazvati

stidljivi razgovor o biljkama uopšte, možda priču u vezi s uginulim fikusima ili puzavicama koje je uništio ogromni, crni pas. Veronika se, međutim, samo nasmešila, uzela novac i dala znak da ide. Kao poslednje klimavo pribežište Hulijanu je izletelo: Onaj prvi kolač bio je za moju devojkicu; moju, u stvari, bivšu devojkicu. Ovaj sada je za moju mamu. A ovo drvo koje vidiš upravo umire.

Na sve to, Veronika je rekla jedno: Oh.

Opet se nasmešila i otišla.

No, bilo je i druge, i treće, pa četvrte, čak i pete porudžbine. Tih meseci Hulijan se popravio nekoliko kilograma jer je doručkovao, ručavao i večeravao koh *tres leches*, oduševljen kako je postepeno, malo-pomalo, izlazio na kraj s Veronikinim otporom. Da bi sve izgledalo stvarnije Hulijan je svaki novi kolač dovodio u vezu s porodičnim ili društvenim obavezama, a Veronika savetovala da promene recept, jer je počela da se dosađuje praveći uvek isti desert. Hulijan, međutim, nije želeo lisnata testa, ni švarcvaldske torte, ni torte s ananasom, a ni palačinke prelivene sokom od pomorandže. Želeo je uvek isto, koh *tres leches*, i, uz molbu, s dosta porta.

Negde oko pete porudžbine, ona je postala mnogo prijemčivija i radoznalija nego pre. Hulijan je pomislio da bi, možda, sada, napokon prihvatila da popije kafu, ili čašu vina, u stvari šolju, jer Hulijan nije imao vinskih čaša, čak ni čaša za vodu, samo šolje. I nije pogrešio. Hulijan je Veroniki bio prijatan, i nije mislila da je ružan momak, mada, definitivno, nije fantazirala o Hulijanu odozgo, ili odozdo, a još manje je zamišljala kako pritisnuta uz vrata svršava na rastanku, o čemu on nije prestajao da sanja.

Ali, tada nije jedino i isključivo zamišljao njihove povremene orgazme. Maštao je da Veronika ostane da spava kod njega i da on spava kod nje, maštao je da živi s Veronikom, da se ljube polako u apsolutnoj tišini da ne bi probudili devojkicu, da mahnito i glasno vode ljubav, u ekstazi, kad je devojkica kod babe i dede ili kod oca – koga je on, opet, zamišljao visokog, plavog i debelog mnogo pre nego što ga je upoznao i video da je visok, plav i mršav.

Veče petog kolača, Veronika je prihvatila šolju vina koju joj je Hulijan pružio. Naravno, nije bilo seksa.

Pri veštačkoj svetlosti sadašnjosti, život s Karlom mu liči na oblak ili lagunu. Razmišlja o njemu kao o nekom usputnom mestu, predelu posmatranom kroz prozor najsporijeg voza. One famozne noći poruke na zidu pred Hulijanom je mnogo puta iskršavala neminovna scena, koja se, ipak, nikada nije dogodila: on stoji pred Karlom i gleda u njenu neizbežnu kafu – ona pravi česte dramske pauze, a potom izgovara očajne rečenice, mnogo puta ponovljene, ali uprkos svemu tačne. Kasnije, kad je već vodio neki novi život, Hulijan je nalazio odgovore koje je onda samo spuštene glave jedva mrmljao.

Nije, međutim, više bilo povoljne prilike da se ublaži Karlin gnev ili ravnodušnost. Nekoliko puta malo je falilo da isprovocira tu poslednju scenu; čini se, međutim, da je snaga koja ga je na to podsticala bila nedovoljno jaka: sama pomisao da se uplete u raspravu činila mu se beskrajno dosadna. Hulijan nije hteo da oživi svoju ljubav – već je odavno prestao da je voli. Prestao je da je voli trenutak pre nego što je i počeo da je voli. Zvuči čudno, ali je tako: umesto da voli Karlu voleo je prevashodno samu mogućnost ljubavi, a zatim njenu neizbežnost. Voleo je zamisao forme, spoja koji se pomera u belo i zaprljanoj posteljini.

Nemam nikoga, govorila je Karla kad bi je pitali za porodicu: Nemam roditelja, nemam porodicu, sama sam. I bilo je tačno: Karlin otac je nedavno preminuo, a majka još pre mnogo godina, kada je napustila supruga i ćerku i otišla u Kali, u potrazi za nepoznatim ezoteričnim snom. Karlina prednost je bila u tome što nije imala porodicu; Hulijanov nedostatak je bio ne samo što je imao oca, majku i sestru, nego i gomilu raznih baba i deda, ujaka, rođaka čak i sestrića. Karla mu je ponudila savršeno mesto gde bi mogao da se izoluje od prošlosti. U Hulijanovoj prošlosti nije bilo ničeg od čega bi se trebalo udaljiti i upravo je od toga bežao: od osrednjosti, od beskrajnih sati izgubljenih u društvu ni sa kim.

Karla je studirala filozofiju na Čileanskom univerzitetu, međutim, nije joj bila važna ni titula ni posao, ništa takvo. Njena jedina želja bila je da ostaje kod kuće, sluša muziku i puši marihuanu. Jela je isključivo čokoladu i taljatele s parmezanom, mada je kad je došao Hulijan, koji je sjajno kuvao, njen jelovnik obuhvatio i taljatele

alpesto, raviole, pečenu piletinu pa čak i čorbast pasulj s kukuruzom. On je predavao, ona redovno dobijala novac od nasljedstva, tako da su sebi mogli priuštiti poneki luksuz: on je kupovao knjige, a ona ploče, marihuanu i ravotril za umirenje, Karlin novi i, uglavnom, neizbežni porok.

Usredsređen na svoja predavanja i zanet fiks-idejom o knjizi, Hulijan je površno prelazio preko krucijalnih perioda Karlinog života: nije primećivao čežnju s kojom je svako veče iščekivala telefonske pozive, ponekad duge a nekad strašno kratke – nije pitao ni ko je zvao, ni šta je želeo, ni kuda ide, ili je pitao, ali nezainteresovano, prihvatajući unapred njena izvrđavanja i potonje lupanje vratima.

Nikada nije sasvim shvatio zašto je Karla najednom počela da odlazi. U početku je davala jednostavne razloge: zakasnila sam jer sam upoznala bolesnu ženu kojoj je bila potrebna moja pomoć, rekla mu je jedno jutro, ali ju je on jedva i čuo – nije ni primetio ni poželeo da primeti u Karlinim tamnim očima neki suv i nestrpljiv sjaj. Posle je ostajala da spava kod te žene s pričom da o njoj brine. I nova objašnjenja više nisu ni bila potrebna. Svaka dva-tri dana Hulijan je nalazio poluotvorene fioke, neoprane tanjire i druge tragove Karlinih dolazaka. Nekoliko nedelja je prošlo dok se slučajno nisu sreli na stepeništu. Nemušti pozdrav, bez poljupca, i neki dijalog o tome da se, zahvaljujući njoj, prijateljica bolje oseća. Kad ćeš se vratiti, pitao je Hulijan odsutno i nije dobio nikakav odgovor. Trebalo ju je prisiliti, primorati je da prizna ono što je on u svojoj naivnosti podozrevao: da je u stvari ta žena bila Karlina majka.

Hulijan je s pločnika pred kućom ravnodušno, čak i s olakšanjem, posmatrao Karlinu odsutnost. Ponekad, nikako ne često, zamišljao ju je kako ide ulicom Irarasaval i, dok s vokmena sluša isključivo stvari benda Tinderstiks, razmišlja o majci, to jest ženi za koju Hulijan misli da je Karlina majka. Možda je uobrazila da ima majku, možda je ubedila tu ženu da joj bude majka, pitala je, molila je, možda, da joj bude majka, mislio je Hulijan iscrpljen od toga što ne razume priču koja ga, naposletku, uopšte nije interesovala.

Nikada nije išao previše daleko u svojim slutnjama o Karli. Imao je o drugim stvarima da razmišlja. Ponekad ga je zora zaticala zadubljenog u sva moguća i nejasna rešenja o romanu, koji nije ni bio roman nego više knjiga isečaka i zabeleški. Nije ni hteo, u stvari, da piše roman; želeo je, jednostavno, da dosegne nejasno i logično područje kuda bi smestio uspomene. Želeo je da sećanja stavi u torbu, pa da taj teret nosi dok mu pod njegovom težinom ne puknu leđa.

Posle jedne duge i hladne noći koju je proveo pišući, odlučio je da se okane ispunjavanja stranica rasplinutim i nerazumljivim pričama i da umesto njih napiše dnevnik o bonsajju, brižljivi dosije o rastenju drveta. Činilo se prosto. Svako večer, po dolasku kući, beležio bi i najmanje vidove promena koje bi se dešavale na drvetu u toku dana: nicanje novog lista, jedva primetno povijanje stabla, postojanje šest mikroskopskih kamenčića kojih nije bilo prethodnog dana. Skoro nesvesno, život bi počeo da klizi po sigurno određenim i objektivnim činjenicama koje bi postepeno sakupljao.

Legao je srećan i zadovoljan životom pred sobom. No – jedva da je uspeo i oči da sklopi – čuo je bravu kako se otključava. Bile su to Karla i bolesna žena po povratku iz, po svoj prilici, tajnovite šetnje parkom.

Hulijan je otišao do dnevne sobe, pozdravio ih obe pokušavajući u opštoj zbunjenosti da iščeprka neku zajedničku crtu koja bi otkrila povezanost između njih dve, ali je ustanovio samo blagu sličnost kakva postoji između dve sestre ili rođake ili čak samo prijateljice, što je, u svakom slučaju, bila novost, jer Karla nije imala – ili je tako govorila – ni sestre, ni rođake ni prijateljice. Iznenadilo ga je, međutim, što ta žena uopšte nije izgledala bolesno. Ako bi se uporedilo njeno živahno i pitomo držanje s Karlinom grubošću, reklo bi se da je Karla bolesna a njena majka, ta eventualna majka, da je medicinska sestra.

Žena je odgovorila na Hulijanov pozdrav s nekom mešavinom uzdržanosti i ljubaznosti dok mu je Karla jedino stavila do znanja da želi da bude nasamo sa svojom gošćom. Tako ju je nazvala, gošća.

Pomislio je da produži to ugladeno opštenje i pod okriljem zdravog razuma i pravde upita da li su rođake, ili prijateljice ili majka i ćerka. Kao što se moglo i očekivati, Karla je izgubila strpljenje i rekla mu da se vrati da spava, želimo da budemo same, nadam se da razumeš da želimo da ostanemo same.

Hulijan se naprezao da čuje iz svoje sobe o čemu njih dve razgovaraju. Ali one skoro da nisu ništa govorele. Čula se samo tišina koja je za sat vremena sve nadjačala pa je postalo, nepodnošljivo. Obe su zajedno napustile stan i Karla se te noći više nije vraćala, a ni nekoliko narednih meseci. I kad se vratila, bilo je samo da bi crvenom bojom ili krvlju napisala na zidu dnevne sobe: Nosi se iz moje kuće kurvin sine.

Retko kad pomisli na Karlu. Pre nekoliko dana, kad je preminula Danijelina mačka, Hulijanu je pala na pamet pesma Vislave Simborske pa je otišao je do kućne biblioteke misleći da je pročitava devojčici kako bi je utešio. Posle nekog vremena traženja po policama shvatio je da je knjiga u zelenom povezu izdavačke kuće Iperion, kao i još mnogo drugih knjiga, ostala u Karlinom stanu. Sećanje na Karlu je, dakle, skoro isključivo povezano sa sećanjem na knjige koje nije uspeo da ponese one noći poruke na zidu. Sada Karla za njega nije ništa drugo nego kradljivica knjiga. Tako je naziva ponekad, kroz zube, dok uzalud traži neku od knjiga po policama svoje biblioteke: kradljivica knjiga.

Zamišlja Karlu kako pije čaj s tom svojom eventualnom majkom ili medicinskom sestrom i razgovara o načinima kako da prikupe novac za odlazak zubaru ili za putovanje u London, Pariz ili Lisabon. Izgleda mu užasno to nekoliko godina koje je živeo s Karlom. Strašno i pogubno.

Sada Hulijan ima pravu porodicu, koja subotnja popodneva provodi radeći domaći iz poznavanja prirode ili gledajući filmove Tima Bertona. Danijela je upravo zaspala, a on načulio uši, predoseća dolazak svoje žene, ali samo čuje iz daljine promuklo žuborenje akvarijuma koji su pre nekoliko meseci instalirali u dnevnoj sobi.

Hulijan se tiho primakne Kosmu i Vandi koji ne prekidaju svoje dosadno kretanje u prljavoj vodi i gleda ih lica priljubljenog uz staklo, preterano pažljivo. Odjednom teatralno počinje da se ponaša kao čuvar, čuvar riba, kao čovek specijalno uvežban da pazi na ribe da ne izadu iz akvarijuma.

Kada u romanima neko ne dolazi, razmišlja Hulijan, sigurno je zato što mu se dogodilo nešto loše. Ovo, srećom, nije roman: svakog časa će se Veronika pojaviti s nekom realnom pričom, s razumnim i opravdanim razlogom za svoje kašnjenje i onda ćemo razgovarati o njenom času crtanja, o devojčici, o mojoj knjizi, o ribama, o potrebi da se kupi mobilni telefon, o pudingu u rerni, o budućnosti i, možda, pomalo o prošlosti. Da bi se umirio, Hulijan razmišlja o tome kako su i književnost i svet puni žena koje ne dolaze, žena koje ginu u brutalnim udesima, ali koje takođe u životu, i na svetu, neočekivano, moraju da otprate prijateljicu do bolnice ili im pukne guma nasred puta gde niko ne prilazi da im pomogne.

Veronika je žena koja ne dolazi, Karla je bila žena koje obično nije bilo.

Karlina majka je žena koja je otišla da bi se vratila kad je niko više nije očekivao.

Karla je žena koje nije bilo.

Karla je žena koja je bila, ali nije je bilo. Izašla je, otišla da traži svoju majku onako kako drugi odu u lov.

Izašla je, otišla da kupi cigarete. Karle nema, nije je ni bilo: izašla je da kupi cigarete, da nađe svoju majku, u lov.

Veroniki je pukla guma. Ona zna da ne mogu da idem da je tražim. Ne mogu da ostavim devojčicu samu. Veronika verovatno menja gumu.

Veronika je žena koja nasred bulevara menja gumu. Stotine automobila prolaze svakog trena, ali se niko ne zaustavlja da joj pomogne. O tome se radi, kaže za sebe Hulijan, i odlučno prihvata tu sliku izgubljene Veronike koja menja gumu sama, na jednom udaljenom bulevaru.

Danijela se budi. Uvek se budi oko ponoći i tek što je otkucalo dvanaest. Tihim i plačnim glasom zove Hulijana da se vrati i da je

ponovo uspava. Mama samo što nije stigla, kaže Hulijan: upravo je zvala, dobro je, ali je morala da odvede neku prijateljicu u bolnicu. Neku prijateljicu koja je u drugom stanju i koja je dobila kontrakcije, precizira. Zatim dodaje: i pukle su im dve gume na putu.

Devojčica ne zna šta su kontrakcije, a ne zna ni da je sasvim neuobičajeno da se dve gume jedna za drugom probuše, ali nije majčino kašnjenje to što uznemirava Danijelu, bar ne samo to. Jedino joj je važno da Hulijan ostane pored nje, da je ponovo uspavljuje, da je čuva od mraka.

Ne znam zašto se sva deca boje mraka. U tvojim godinama ja ga se nisam plašio, kaže joj, i laže ili možda govori istinu: kad je Hulijan bio dečak nije se bojava mraka, nego mogućnosti da oslepi. Jednom se probudio usred noći bez ijednog tračka svetlosti; prvo je imao osećanje da ga je neko *zatvorio* u sobu a potom ga je obuzela jeziva uverenost da je oslepeo. Od tada ne podnosi apsolutni mrak, zatvorene prostorije.

Hoćeš da ti pričam još jednu priču o privatnom životu drveća?

Hoću, odgovara Danijela.

Pre petnaestak dana Danijela mu je odgovorila da neće. Već sam dovoljno velika za priče, mogu sama da zaspim, naprasno mu je saopštila. Devojčicino loše raspoloženje imalo je veoma jasan razlog: kod Fernanda je, verovatno posle dugog igranja na plejstejšnu, pronašla video-kasetu s venčanja svojih roditelja. Po svoj prilici uznemiren zbog sve veće važnosti koju je Hulijan zauzimao u devojčicinom životu, Fernando nije zaustavio kasetu, nego je, naprotiv, seo pored nje jedva čekajući da odgovara na eventualna pitanja, no Danijela je gledala netremice u ekran bez i jedne jedine reči. Vratila se kući zamišljena i povučena, i jedva je priznala Veroniki, posle dugog i napornog ispitivanja, razlog svoje tuge.

Odmah su otpočeli uzajamni telefonski pozivi, Veronikina optuživanja, Fernandova nejasna obrazloženja i uobičajeno pažljivo ophođenje Hulijana, koji je bio primoran da izigrava posrednika među njima. Znaš Veroniku, rekao je Fernando, pokušavajući da umiri situaciju, što je u stvari bilo netačno: Fernando zna da se suoči i s najkomplikovanijim klijentima, zna da dobije cenu koja mu

odgovara, čak ume da na gitari odsvira čitave pasaže Eitora Vilje Lobosa, ali bez daljnjeg ne zna Veroniku. Nije uspeo da je upozna, jer je njihov brak trajao jedva tri meseca, ili nepunih sto dana, kako Fernando voli da precizira – bio je to stodnevni rat, kaže uz širok osmeh kada ga pitaju za vreme koje je proveo s Veronikom.

Veronika i Fernando su se venčali spremni da budu srećni ispunjavajući tu formalnost. Odlučili su da na neko vreme zamrznu sve razlike među sobom kao da su istinski par a ne samo bleđa ideja koja je dobila izvestan oblik uprkos lošim predznacima. Na dan venčanja Veronika je imala dvadeset jednu godinu, Fernando skoro trideset, a Danijela je tek napunila šest meseci. On je mislio da će se s vremenom naviknuti da žive zajedno – ona je, naprotiv, predosećala da će brak trajati najviše godinu-dve, a Danijela nije ništa mislila – šestomesečne bebe ne misle.

(Slažem se da je to bila glupa šala, ali je nekako dobro došla. Mnogo je bolje na taj ceo period gledati kao na neku smejuriju – glasnu i prolaznu buku koju više ne čujemo.)

Još je rano da bismo saznali šta je to osećala Danijela one večeri ispred televizora. Videla je, nesumnjivo, prvi put svoje roditelje zajedno kao ozbiljan par: Veroniku kao mladu, manje vitku nego što je sada, mada prelepu, s kosom besprekorno skupljenom u punđu nalik na smrznuti paradajz; Fernanda više euforičnog nego nervoznog koji se osmehivao svima, ležerno noseći tek iznajmljeni smoking. Izuzetno mršav sveštenik, tananih ruku i savršene dikcije blagoslovio je vezu, a potom su se Danijelini roditelji s ustezanjem neodlučno poljubili u usta. U svakom pogledu to je bila dobra svadba, na momente i veoma dobra. Nekim daljnjim tetkama su olako vrcale suze radosnice, dok su se njihovi supružnici u poodmaklim godinama jogunasto mešali s mladima. Kancelarijski službenici kose zalizane gelom, borili su se sa svojim novim kravatama debelih čvorova i drečavih boja, a njihove lepše polovine blistale su u haljinama kupljenim na brzinu veselo pozirajući pred kamerama, činilo se usiljeno, mada je naravno bilo najiskrenije.

Danijelu je izgleda mnogo više od toga što je videla svoje roditelje da se ljube uznemirilo što je videla sebe, šestomesečnu bebu kako

plače ili se smeje prelazeći iz ruku u ruke, u zavisnosti od toga ko ide u toalet ili ko je prosuo punč. Gosti na svadbi su s čašama u rukama izgovarali širokogrude zdravice koje su se bez izuzetka završavale aluzijom na Danijelu, Danijelicu, Deni, koja će od sada, govorili su, biti još srećnija. Malena devojčica je plakala, smeškala se ili dremala u krilu osoba kojih se više ne seća, obučena, to jest doterana za priliku, mnogo svetlije kosice i rumenijih obraza nego sada.

Danijela nije videla, a možda nikada i neće videti drugu videokasetu, sa drugog venčanja svoje majke, ali se sasvim jasno seća dana kad se Veronika udala za Hulijana. Odjednom je previše slika: dva venčanja, dve svadbe, dve različite sudbine. Na jednoj strani njeni roditelji s njom od šest meseci, na drugoj njena majka i Hulijan i opet ona, ali petogodišnja devojčica. Umesto crkvene ceremonije koja uliva strahopoštovanje, nalazi se skromna kancelarija, tek prelakiran pisaći sto i neka žena koja izgovara predugačke rečenice, jedna ogromna knjižurina u koju se mladenci užurbano potpisuju i siguran i kratak poljubac. Odmah zatim majka trči prema svojoj ćerki koja i želi i ne želi da je ona dva ili tri puta poljubi, i da to bude pozdravljeno gromkim aplauzom prisutne nekolicine.

Ono što joj se najmanje svidelo s tog drugog venčanja jeste što je majka izabrala da bude u plavoj haljini a ne u beloju venčanici. No, Danijela se dobro provela. U stvari, bila je to njena prva zabava, prva zabava koje se seća: pojela je tri parčeta kolosalnog *tres leches*, kojim je Veronika simbolično obeležila svoju priču s Hulijanom, plesala je, plesala mnogo sa svojim rođacima, s dedom, sa majkom i čak sa svojim tek ponovljenim očuhom, koji je za nju u to vreme bio samo malo više nego gost pozvan na ručak, i koji ju je sada, tri godine kasnije, upravo uspavao pričom o drveću.

Hoćeš li još jednu priču iz „Privatnog života drveća“?

Da, odgovara Danijela. Hulijan pristaje nerado jer ga bole oči i uši, ni sam ne zna šta sve: želeo bi da, odjednom, neodgovorno zaspi i da se probudi sutra ili juče kao nov. Mora to biti kratka pričica, samo početak, tek da devojčica ponovo zaspi: možda priča o džinu koji čuva drveće kao biljke nekog malenog vrta, ili priča o avanturi dečaka koji se popeo na vrh hrasta i nikada više nije želeo da siđe.

Hulijan predoseća da će se zapetijati u pričanju. Možda je najbolje improvizovati, razmišlja, možda jedino improvizovanje ima smisla:

Topola i baobab razgovaraju o raznim osobnjacima koji posećuju park. Slažu se u stavu da ih je mnogo koji dolaze u park. Park je prepun ludaka, kaže baobab, i moj omiljeni lik je posebna žena dugačkih ruku s kojom sam jedanput razgovarao. Sećam se kao da je bilo juče, a bilo je jako davno, imao sam tek dvesta petnaest ili dvesta dvadeset godina kad mi je prišla, ti se, topolo, nisi ni rodila.

Hulijan istog trena shvata da je napravio grešku: Danijela se potpuno razbudila čuvši baobabove godine, a posebno ju je začudila činjenica da baobab i topola oduvek žive zajedno, zato su tako dobri prijatelji jer im život prolazi dok nepomično stoje tako zasađeni u parku. Da bi se iskobeljao, Hulijan na brzinu izmišlja gomilu podataka iz kojih se zaključuje da baobab ima hiljadu i petsto godina, a topola tek četrdeset. Danijela je i dalje zbunjena, a Hulijan nastavlja svestan da mora uložiti napor da povрати svoju priču:

Bila je to žena veoma dugih ruku, kaže baobab. U početku sam mislio da je devojčica, jer je nosila protezu, ali nije bila devojčica već žena predugih ruku, koje su joj dosezale sve do zemlje. Nije bila lepotica, ali je imala neku čudnu privlačnost: zelenih očiju, kratke i bele kose, tamne puti s ogromnom protezom na zubima i rukama tako dugim da su dohvatale tlo. Bila je, kazala je, slikarka, i zvala se Otoko.

Hulijan je odlučio da se usredsredi na ludu, ali više ne misli da je ona luda žena nego da je usamljena žena, sama žena koja razgovara s drvećem. Zatim izgovara Otokin monolog pred starim baobabom:

Slikarka sam, kaže Otoko, ali zbog nastalih neprilika moram prestati da se bavim slikarstvom. Neprilike su moje toliko izrasle ruke. Teško je crtati tako dugim rukama, umaraju se oči, platno mi ostaje daleko, jedva ga fokusiram.

Prepisali su mi naočare, no nemam nameru da ih koristim, bar dok mi ne skinu protezu. Od kad sam bila mala moj moto je bio: ili naočari ili proteza. Izabrala sam protezu, kako sam mogla znati da će mi ruke toliko izrasti da neću moći da crtam i sve

ostalo.

Nije uobičajeno da ljudima toliko rastu ruke. Grane naravno rastu, ti to znaš i bolje od mene, baobabe. Grane rastu sve dok odjednom ne umru, ali je nenormalno da ljudima toliko porastu ruke.

Nije uobičajeno, ali možda i nije toliko čudno. Možda sam ja jedna od hiljadu ili jedna od milion, a to mi se dopada da budem, to je privilegija. I neprilika i privilegija istovremeno.

Tako da ću tražiti drugi posao. Mislim da ću se posvetiti skupljanju lišća, to je za mene tako lako, ne treba ni da se saginjem. Šetaću parkovima po ceo dan skupljajući opalo lišće.

Iako više nema potrebe, naime Danijela je ponovo zaspala, Hulijan i dalje priča priču, ali sada više ne govori slikarka niti sakupljačica lišća, već neka druga žena, mnogo lepša od Otoko, ili bar s rukama ne tako dugačkim već normalnim. To nije Veronika, nikako nije Veronika koja još luta po nekom udaljenom bulevaru. Sasvim je izvesno da je Veronika jedina žena koja ne bi mogla biti u priči koju Hulijan glasno improvizuje ni za koga, za devojčicu koja spava.

Onog dana kada je Danijela našla staru video-kasetu s venčanja, Veronika i Hulijan su iskoristili priliku da vode ljubav požudno, ili skandalozno, kako je smejući se govorila Veronika dok je Hulijana grickala po leđima.

Slistili su dve flaše vina i završili noć bombardujući jedno drugo krupnim izjavama koje su zaustavljale sadašnjost dajući joj novu dimenziju. Izveden je zapravo i jedan pogrešan potez, neki neočekivan povratak u realnost. Veronika je gledala Hulijana i rekla mu polako, skoro sričući reči: Ako ja umrem, ne želim da devojčica živi s Fernandom. Više bih volela da bude s tobom ili s mojom mamom. Preobrativši se u savršenog supruga iz lošeg filma, Hulijan ju je čvrsto zagrlio i rekao: Ti nećeš umreti. I ponovo ju je kresnuo, pa su se opet smejali i nastavili da piju i vode ljubav sve do svitanja.

Sećanje na te reči izaziva mu onaj neumoljivi i duboki bol u grudima. Upravo je okrenuo niz beskorisnih telefona koji su još više doprineli njegovom očaju. Hoda po kući savijajući prste u cipelama kao da hoda po cvetnom ili minskom polju. U devojčicinoj sobi sat u obliku Sundeza Boba pokazuje da je pola tri, posle ponoći. Nesumnjivo je prvi put, misli Hulijan da neko gleda u taj sat u pola tri ujutru, kao da ta blaga izvesnost može da ublaži njegovo čekanje.

Roman se nastavlja, mada, čini se s jedinim ciljem da ispuni hir nepravednog pravila: da Veronika ne dolazi. Za trenutak nema slika iz tog perioda, niti muzike u pozadini, samo jedna rečenica naizgled van konteksta, izlišna, koju Hulijan naglas ponavlja i sve jače a potom najtiše dok sasvim ne prestane – čini se kao da se neko sakriven u fotelji zabavlja podešavajući ton Hulijanovog glasa, koji deset puta ponavlja istu rečenicu van konteksta: Potičem iz porodice u kojoj nema mrtvih, kaže gledajući u zid kao u izlog: Hej, potičem iz porodice u kojoj nema umrlih.

Dogodilo se to veoma davno, u skrovitom dvorištu fakulteta, dok je pušio travu i dugim gutljajima pio lepljivo vino s dinjom. Provodio je popodne razmenjujući s kolegama sa klase porodične priče u kojima se smrt pojavljivala s nepopustljivom upornošću. Od svih prisutnih Hulijan je bio jedini u čijoj porodici nije bilo mrtvih i ta činjenica ga je ispunila nekom neuobičajenom gorčinom: njegovi drugovi su rasli

čitajući knjige koje su im ostavljali očevi ili braća i sestre kojih više nije bilo. U Hulijanovoj porodici, međutim, nije bilo ni knjiga ni mrtvih.

Jedna kuća iz bloka onih priljubljenih jedna uz drugu, a ispred malo dvorište puno razbacanog cveća: svakog leta farbali su ciglu zimskobelom bojom – voleo je da ponavlja ime te boje: zimskobela. Možda su krečili kuću ukupno jednom ili dva puta, ali Hulijan želi da veruje da se svake godine pred leto cela porodica okupljala zbog farbanja cigle. Decenijama je kuća izgledala kao nova. I možda je još nova i verovatno se u nju doselila neka druga nova porodica, nagađa Hulijan i gotovo bez odugovlačenja zaranja duboko u svoja sećanja.

Čeprkajući po debelom dnu nostalgije, Hulijan nailazi na sliku koplja koje para nebo daleke hiljadu devetsto osamdeset četvrte, godine Olimpijskih igara u Los Anđelesu. Definitivno je izgubio vreme sa svojom fiks-idejom o bonsajju. Sada misli da bi bilo jedino vredno truda napisati dugu priču o tim danima hiljadu devetsto osamdeset četvrte. Bila bi to poželjna i sasvim opravdana knjiga.

S vidnim naporom uspeva da izdvoji pomenutu scenu: uzdignut je na crnu fotelju od verne imitacije kože ili je u nju udobno zavaljen, ispred televizora, sav usredsređen na let koplja. U blizini tih prosečnih kuća živi smrt, no dečak iz hiljadu devetsto osamdeset četvrte to ne zna, ne može to znati: gleda let koplja ili takmičenje u brzom hodu – mnogo voli da posmatra meksičke atletičare kojima je zabranjeno da potrče, raduje se da ih imitira kako hodaju najvećom brzinom, savršeno sinhronizovani.

Jednog od tih popodneva Hulijanov otac se vraća s posla sa četiri ogromne kartonske kutije koje mu Hulijan i njegova sestra pomažu da raspakuje: u prvoj se nalazi sto kaseti iz kolekcije „Veliki kompozitori“ a tri ostale sadrže biblioteku svetske književnosti, španske i čileanske; na desetine knjiga u bež, crvenom i oker povezu, jeftinog izdanja debelih i žučkastih listova. Do tada je u kući postojao samo jedan priručnik za popravku automobila i knjiga Bi-Bi-Sijevog kursa engleskog jezika. Nove knjige utemeljuju minimalni doprinos napretku porodice.

A tu porodicu nije bilo lako podići. Bilo je nužno zaboraviti stare prijatelje i izmisliti nove. Bilo je neophodno predati se poslu – ići napred, s podočnjacima, kroz gomilu ljudi, prelaziti reku neprijatnih pitanja, tražeći stazu ili prečicu do budućnosti u kojoj ne bi bilo ni

bede ni sreće. Nema više škrinja, ili su samo ostale one prazne, ispražnjene, bez prstenja i pramenova kose, bez toliko puta presavijenih skoro raspadnutih pisama, bez crno-belih fotografija. Život je veliki album u koji slažemo trenutnu prošlost jasnih i drečavih boja.

Hulijan proklinje svoju fiks-ideju: trebalo je da se posveti beleženju onih razgovora koji su dolazili iz bara dok je živeo s Karlom. Bilo bi mnogo bolje. Umesto da oživljava mrtve slike, trebalo je da opisuje živote kao što je i ovaj, dečaka iz hiljadu devetsto osamdeset četvrte. Umesto da stvara književnost bilo bi bolje da je zagnjurio u porodična ogledala. Razmišlja o romanu od samo dva poglavlja: u prvom, veoma kratkom, da pripoveda o onome što je dečak u to vreme znao; u drugom predugačkom, virtuelno beskrajnom, da izlaže ono što dečak tada nije znao. No, nema nameru da napiše priču o tome. Nije mu to u planu. Više kao da bi voleo da je taj roman ranije napisao i da može sada da ga čita.

Pri kraju dana, pošto su već napravili biblioteku u dnevnoj sobi, otac okuplja porodicu oko table za društvenu igru „metropolis“. Ima porodica u kojima se u devet uveče čovek predaje cirkanju vina a žena peglanju, ne hajući za sudbinu dece koja se igraju u dvorištu i mogu da se povrede, ili su sama u tami svoje sobe, ili u kupatilu prave mehuriće od sapunice ili u kuhinji pripremaju čudne kolače od kiselog mleka. Postoje i porodice koje gledaju kako se noć spušta u ritmu revnosnih razgovora koje vode dok sede u svojim dnevnim sobama. No, ima i onih porodica koje se u to vreme sećaju svojih mrtvih s bolnom aurom koja im prekriva lice. Niko se ne igra, niko ne priča: odrasli pišu pisma koja niko neće čitati, deca postavljaju pitanja na koja niko neće odgovarati.

Ova porodica, međutim, čeka policijski čas igrajući „metropolis“. Sve je spremno: bolnica, zatvor, bioskop, banka, kockice, kartice, kuće, zgrade, ulice. Igrači su jedan ozbiljan čovek koji je krenuo ni od čega, ali uspešno napreduje, jedna žena nežnog i tužnog lika, jedna lepa i slabašna devojčica i dečak od osam-devet godina koji se zove Hulijan ali je trebalo da se zove Hulio – neverovatna ali istinita priča: želeli su da mu daju ime Hulio i to su rekli opštinskom

službeniku gde su ga prijavili, no on je čuo Hulijan i napisao Hulijan u izvodu iz matične knjige rođenih i roditelji nisu tražili ispravku, u to vreme čak i opštinski službenik koji je popunjavao izvod iz matične knjige rođenih, ulivao je apsolutno strahopoštovanje.

Za stolom su jedan tamnopus čovek, bela žena, zatim devojčica ne tako bela i jedan dečak ne sasvim tamnopus. Tamnopusi čovek uvek dobija. Beloj ženi sve jako brzo dosadi i prestaje da igra. Ne tako bela devojčica nastavlja da igra dok sve ne izgubi i sama sebi obećava očiju punih suza da će sledeći put pobediti tamnopusog čoveka. Pomalo tamnopus dečak, promenjenog imena, ne želi ni da gubi ni da dobija, jedino mu je važno da pije koka-kolu. Ocu je drago što mu se ćerka ne predaje lako, međutim srećan je kad je pobeđuje, što je pobedio i što u stvari uvek napreduje pobeđujući. Nasuprot njemu, majka je pre kratkog vremena založila sve što je posedovala i podelila podjednako novac deci. Sedi uvežbavajući akorde za jednu pesmu Violete Pare i samo što ne zapeva. Upravo je stvar u tome, ništa drugo: videti ih dok se igraju, posmatrati njihova lica iz hiljadu devetsto osamdeset četvrte, smejeti im se, žaliti ih, pratiti ih u njihovoj usiljenoj ali poštenoj učmalosti.

Sada Hulijan stanuje blizu svetloplave ulice Tobalaba, a ranije je živeo samo nekoliko koraka od tamnoplave ulice Irarasaval, kod trga Njunjoa, sa ženom koja mu umalo nije postala neprijatelj. U tu ulicu došao je iz nekih drugih ulica, kojih nema u „metropolisu“, jer su daleko, sasvim na zapadu od velikog grada. Te bezbojne ulice u njegovom sećanju dobijaju neki sivkast ton. U Hulijanovom detinjstvu i prvim momačkim danima te ulice su bile bele. Samo su sada prašnjave. Sada, odskora, vreme je uspelo da ih isprlja.

Četiri je sata ujutru i Hulijan ponovo razmatra mogućnost koju je ranije bez dvoumljenja odbacivao: Veronika se nije zadržala na udaljenom bulevaru nego kod jednog tipa koji ju je ovoga puta ubedio da se ne vrati kući. Zamišlja sliku ne propuštajući nijedan detalj: vidi vlažne zidove sobe i obasjane svetlošću plinske peći ljubavnike koji ne poziraju; nemaju vremena da se zaustave i mahnu kameri. Oseća se miris kore od pomorandže ili mirišljavih štapića pomešan s toplim mirisom dodira tela, sjajnih Veronikinih butina i njene vrele i zategnute kože.

Ne nije u toj kući, misli Hulijan. Pravi podužu pauzu da bi, ipak, zamislio neobičnu sobu punu ogledala, s kamenim umivaonikom iz koga dopire potmulo veštačko grgoljenje. Zamišlja Veroniku otupelu od oporog viskija, ushićenu posle nekoliko crta kokaina kako se usporeno pomera po nečijem telu. To je savršeno objašnjenje, neosporno: Veronika još ne dolazi zato što je kod profesora crtanja, smuvali su se na brzinu i to se pretvorilo u dugo vođenje ljubavi. Dešava se svima. Upravo ovog trenutka profesor crtanja, ili gramatike, ili kvantne fizike, kreše je šesti ili sedmi put – ne brini se, kaže Hulijan, glasno: ne brini se, već sam uspavao devojčicu, već sam joj ispričao priču, nemoj da žuriš, nastavi da svršavaš, molim te, kučko pokvarena, još imaš vremena da mu ga pušiš poslednji put.

Ovo, međutim, nije jedan od rijeliti šou programa u kome učesnik treba da se preobuče u prosjaka i trpi uvrede i poniženja drugih. Čak podgrevajući te najgore slutnje Hulijan uspeva da promeni scenario: siguran je da to nije razlog zbog koga njegova žena kasni. Slika Veronike izgubljene na nekom udaljenom bulevaru toliko se uvećava da postaje na neki način verodostojna.

On leži na podu, kao lav u kavezu – u stvari više kao mačka ili kao ove čudne i jezive ribe koje je devojčica iz sažaljenja izabrala, pre nekoliko meseci. Ako se iz ovoga izvučemo zdravi i čitavi, misli Hulijan, skupićemo novac da idemo na odmor u Valdiviju ili u Puerto Mont, ili možda nije dobro da čekamo tako dugo: ako se izbavimo, ići ćemo u subotu, napokon, da vidimo sneg. Odbacivao je tu ideju ponukan i ozlojeđen klasnim razlikama, no sada je ponovo razmatra: čileanski sneg je za bogate, ali on je već naučio da živi s ljudima koji mu nisu bliski, a koji posle nekog vremena uglavnom postanu prijatni. Ubrzo njegov plan pada u vodu, bio je neodrživ. Otkrio je u

svom sopstvenom izlaganju ogromnu smetnju: Iz ovoga se nećemo izbaviti. Izbaviti se zdrav i čitav značilo bi da je Veronika još pre nekoliko sati, kao da je sve u redu, prešla prag zatvorenih vrata. Izbaviti se, značilo bi, možda, probuditi se. No, on ne može da se probudi: već je budan.

Uprkos svemu, misli o snegu kao nečem misterioznom, namenjenom romanima: kuda mladi hrle kao da su bolesno zavisni a gde se stari sećaju svojih prohujalih ljubavi. Sneg je prosta i lepa japanština, kao bonsai iz njegove fiks-ideje. Voleo bi da ide na sneg – voleo bi da je oduvek išao na sneg. Sa osamnaest godina kad je doputovao autobusom, kad se zaposlio u nekom hotelu visokoluksuzne kategorije ispunjavajući naredbe šefa tiranina, sigurno nekog tek penzionisanog vojnog lica. Zamišlja da gleda odozdo, sa snega, ski-liftove prepune minijaturnih turista.

Prilazi zidu u beloj sobi: želi da zaključa s apsurdnom ozbiljnošću da li je zid beo kao zima ili beo kao sneg. Ne zna da li je moguće ofarbati zid bojom belom kao sneg. Nije video sneg. Zatvara oči i steže kapke dvadeset, trideset sekundi. Vraća se pažljivo i uplašeno u ovaj tekst, definisanih kontura, koji povremeno liči na udžbenik za boje. Postoje tri sobe i tri male popularne biblioteke: plava, bela, zelena; bež, crvena i boja kafe. Ulica Arturo Prat je boje kafe. Čileanska književnost je boje kafe. Soba je bela i verovatno je i sneg isto tako beo. Ulice nisu bele: ulice su svetlo ili tamno plave, zelene kao reka, smaragdnozelene, crvene, roze, žute: Aumada je crvena, Rekoleta roze, a Tobalaba, ulica paralelna s pasažom u kojem sada živi, ista je kao Bilbao – neboplava. Ulice Deseti juli i Vikunja Mekena narandžaste su.

Dok otac i deca igraju „metropolis“, majka savršeno precizno svira na gitari pesmu Violete Para. Moja majka je, misli Hulijan, pevala levičarske pesme kao da su desničarske. Moja majka je pevala pesme koje nisu za nju. Provodila je večeri zavaljena u fotelji, dočaravajući neosporni bol drugih. Moja majka je bila aparat za preobraćanje levičarskih pesama u desničarske. Moja majka je istinoljubivo pevala pesme kojima su druge žene, obučene u crno, opevale svoje mrtve.

I čuje nežni glas majke koja peva pesmu Violete Para:

*Da te zaboravim
Radiću u vrtu
Nadam se da ću naći u njemu
lek za moju tugu golemu¹*

Sada, u tami, traži bakarnotamno lice Violete Para: zamišlja je kako peva u jednoj ledenoj sobi s visokim plafonom i zemljanim podom, baš one noći u kojoj joj se ukazala slika usamljene žene koja priča cveću:

*Strukovi matičnjaka –
Kad me ophrvaju tuge
Cvetovi u mome vrtu
Moraju biti moje brižne druge²*

Cvetovi u mome vrtu / moraju biti moje brižne druge, zapeva Hulijan, promuklo brundajući. Misli, odavno, da je to najlepša pesma koju je ikada čuo. No, tu melodiju, sada želi da ostavi po strani.

Dotučen dugim čekanjem, Hulijan zamišlja dugu i nepreciznu listu žena koje su same, usamljene, koje razgovaraju same. Meni omiljena je, misli, tako posebna i drugačija Emili Dickinson. U stvari imam dve, kaže, Violetu Para i Emili Dickinson, one su vodeće na listi samih žena, one ne pričaju ni s kim u vrtu. Vidi nejasno ali belo lice Emili Dickinson: Our share of night to bear / Our share of morning, recituje Hulijan glasno, nikome, devojčici koja spava. Ponavlja nekontrolisano stihove Emili Dickinson, kao da su već u njegovom glasu: Our share of night to bare / Our share of morning.

Prevodi, smušeno, samo naslov, ništa više nego naslov: Podnositi naš deo noći, umeti nositi komad noći, vući naš deo noći, pretrpeti mrak. Vrh olovke iscrtava linije, mastilo prekriva stranu crnom vodom. Hulijan dopunjava crnu stranu glasovima. Njegova prava profesija jeste dopunjavanje glasovima. Njegova profesija je brojanje automobila koji prolaze ne zaustavljajući se ili brojanje onih koji se odjednom zaustave nasred bulevara. Njegova prava profesija je da crta usamljene žene i komadiće tamnog snega. Njegova prava profesija je da stvara reči i da ih u buci zaboravlja.

Sada recituje, još jednom, nikome određenom: Tolerisati, podnositi, vući, izdržavati, nositi, pretrpeti, voditi računa: voditi računa o noći –

prihvatiti mrak, umeti nositi naš komad noći, prihvatiti jedan deo noći,
pobediti mrak, osloboditi se svetlosti, zavući se u noć, voditi računa o
mraku, voditi računa o noći.

Vrh olovke iscrtava linije, mastilo prekriva stranu crnom vodom.

A Danijela? Šta će biti s Danijelom?

Već četrdeset minuta Hulijan sedi i kašičicom meša čaj. Suočava se s tim neumitnim pitanjem koje mu ne pomaže da se udalji – ono što želi jeste da se udalji. Želi da zamisli, da dobije, da kupi godine ili kilograme udaljenosti, jer je skoro pet sati ujutru i knjiga se nastavlja. Knjiga se nastavlja čak i ako se zatvori.

No, onu drugu knjigu koju je toliko puta čitao i čitao, da ju je pohabao, da je postala nerazumljiva, Danijela će jednog dana pročitati. Prići će Hulijanu kad je završi i reći „pročitala sam tvoj roman“, „dopao mi se“, „nije mi se dopao“, „strahovito je kratak“. Ili mu neće prići, jer on će tada biti mnogo daleko, sam ili s nekim, sa svojom decom, možda. S ovim poslednjim se nikako ne bi složio.

Morao bi malo da prolufтира glavu na ledenohladnom vazduhu. Morao bi da otvori prozore, međutim odbija da to uradi. Traži, opipavajući, svoje novo mesto u igri čija pravila ne poznaje.

Možda su neprijatelji koje nikada nije imao odlučili da se udruže.

Možda je sve mnogo jednostavnije nego što izgleda i on preteruje kao i uvek, uostalom mir će se vratiti i on će ponovo biti glas iz pozadine.

Budućnost je u glasovima iz pozadine, kaže Hulijan glasno.

Zdravo, dobro veče, kaže: ja sam glas iz pozadine.

Ja sam najbolji raspoloživi glas iz pozadine na tržištu.

Zamišlja petnaestogodišnju Danijelu kako se autobusom vraća s puta u selo: njena koža je blago preplanula ali joj je pogled kao uvek isti – njene skoro zelene oči spokojno posmatraju pejzaž. Ne čita, ne sluša muziku; ponekad trepne zamrsivši duge trepavice, a potom se opet vrati na pejzaž vrletnih brežuljaka, divljih konja i neopisivo dosadnih reklama.

Zamišlja dvadesetogodišnju Danijelu u nekoj čekaonici, kako prelistava časopise, zatim kako skuplja u rep kosu prošaranu različitim nijansama plave boje. Hulijan bi mogao ostati na toj sceni sve dok ne sazna šta čeka i koga čeka Danijela. Ne želi, međutim, da previše zna o tome. Želi da zna malo, ono nužno.

Potom je zamišlja u parku sa dvadeset pet godina: Danijela obema rukama zaklanja lice od sunca i traži pogledom u daljini prodavca sladoleda ili šećerne vune ili prijatelje koji su je pozvali na piknik ili na roštilj ili na ceremoniju pripremanja pejotla.

A sa trideset godina – tako misli Hulijan, u razmacima od po pet godina – zamišlja tridesetogodišnju Danijelu na plaži sa Ernestom, njenim momkom. Šetaju obalom, on je ispred nje ili je ona ta koja prva pruža korake, čvrsto gazeći kako bi osetila tlo ispod peska.

Sa trideset godina Danijela će pročitati Hulijanov roman. To nije predskazanje: nedostaje mu snaga da predskazuje, nije ni želja u potpunosti, nego nešto kao plan, kao scenario, diktiran očajem, napravljen na brzinu u besanoj noći. Želi da nazre budućnost koja izuzima sadašnjost; da po svojoj volji i ukusu s ljubavlju uredi činjenice, tako da budućnost uvek ostane zaklonjena od sadašnjosti.

Nije važno da li će se Veronika pojaviti na vratima ili neće, da li će umreti ili će preživeti, hoće li otići ili ostati; što god da se desi, Danijela će, jednom, imati trideset godina i momka Ernesta. Sa trideset godina, što god da se desi, Danijela će čitati svoju knjigu, kaže Hulijan: njegov glas je kao gutljaj suvog vazduha; njegovo lice odvažno ulazi u polusenku.

Hulijan je mrlja koja se obriše i ode.

Veronika je mrlja koja se obriše i ostaje.

Danijelina priča je budućnost.

Hulijan zamišlja, piše tu priču, piše o danu koji će se tek dogoditi: dekor je isti, Danijela i dalje živi u istom stanu, ovom sadašnjem i onom predašnjem, koji je odnedavno renoviran – zidovi više nisu zeleni, plavi i beli, ali ima stvari koje su uprkos godinama ostale netaknute: Danijela zna gde stoji čaj, toster, špenadle, baterijska lampa, letnje odelo. Nema više prljavih tepiha ni razbijenog stakla. Nema više paukova, ni bubašvaba ni mrava. Danijela je u svojoj staroj plavoj sobi, a u beloj su knjige i ploče – gostinska soba je sada u pravom smislu reči gostinska: skoro sve njene prijateljice su živele tu kada su napuštale svoje domove ili ostajale bez posla.

Ona je psiholog. Bio je jedan period kad se činilo skoro nezamislivo doneti neku odluku bez prethodnog konsultovanja sa svojim psihologom. Prava moda koja je s priličnim zakašnjenjem stigla u

Čile i bila veoma kratkog daha: preko noći stotine psihologa je ostalo bez posla, nesumnjivo usled najezde joge i reiki stručnjaka. Kad se Danijela upisala na psihologiju na Čileanskom univerzitetu, to je već bio neizvestan poziv. Pošto je diplomirala bila je nekoliko neizbežnih meseci na birou, a onda je napokon našla posao i zaposlila se kao voditeljka na državnom radiju.

Danijelina emisija ide od devet do jedanaest pre podne i kao svi programi državnog radija zasnovana je na kontaktima sa slušaocima. Obično se istušira i doručkuje pre nego što počne prenos, ali se ovog puta odlučila za podvrgavanje minimalnom naporu. Dva minuta pred početak programa brižljivo lepi zvučno-izolacionu traku oko prozora i vrata sobe. Vraća se u krevet, uključuje crveno dugme i posle brze probe ubedljivo pušta glas.

Danijelin glas nosi neku lažnu krepkost. Reklo bi se grub glas devojčice ili topao glas pedesetogodišnje ženske osobe. Slušaoci ne znaju njene godine jer ona retko pravi aluzije o sebi; priča o bilo čemu do prvog poziva, ali veoma pazi da je izabrana tema ne navede da se previše eksponira. U tom pogledu liči na svoju majku: ništa od jeftinih poveravanja, već samo opšta mesta, domišljati i zabavni komentari, uglavnom kruti, generalna mišljenja koja, međutim, otkrivaju malo, ili skoro ništa o osobi koja ih izgovara. Većina njenih kolega bezočno nameće svoj ego zloupotrebljavajući strpljenje drugih. Ona ne. Zato i jeste prijatno slušati njen program.

Kada je upoznala Ernesta? Možda na fakultetu, kao svog kolegu, studenta, profesora? Ili predavača, akademika koji je držao predavanje i ugledao je u prvom, ili poslednjem redu? Ko je Ernesto? Kakav je? Nije važno: činjenica je da žive zajedno u Danijelinom stanu, u ovom stanu, mada je ona danas sama – juče je bila na aerodromu, da ga isprati, oputovao je u Kito, gde radi na projektu ekološkog turizma.

Danijela ne voli što Ernesto toliko putuje, zbog toga, sada, dok sluša poveravanja jedne slušateljke, oseća da je blago rasplinuta, dekoncentrisana, ponovo prvi dan bez Ernesta – taj dobro poznat filing. Osećanje samoće i blagog nemira. Danijela pravi pauze, ozbiljna skraćuje rečenice, i dalje, međutim, zvuči tanano, nikada ne

gubi iz vida da postoji mala grupa veoma pažljivih osoba koje je slušaju iz dana u dan.

Ne može da porekne da svaki put sve više uživa u samoći: nedelje provedene s Ernestom su, u suprotnom, komplikovane i u grču. Nije reč o dosadi ni o grubim svađama. Radi se o nekakvoj pukotini, procepu, ili kao da je neko zamaglio i učinio nejasnom sliku na kojoj Ernesto i Danijela poziraju licem okrenutim u budućnost. Zna da se jednom, uskoro, Ernesto više neće vratiti. Zamišlja sebe uznemirenu, zatim ljutu i najzad obuzetu nekom konačnom staloženošću. Dobro je, prošlo je bez kompromisa kao što i treba da bude: voli se dok ne prestane da se voli i prestaje da se voli da bi se voleo neko drugi ili da se bude sam, za neko vreme, ili zauvek. Takav je princip. Jedini princip.

Pažljivo posmatraj tok: most se pomera, mi se pomeramo napred, voda ostaje mirna, ne teče. Tako joj je govorio očuh, Hulijan, na mostu na koji ju je često dovodio kad je bila mala. U početku je teško, ali se kasnije navikneš, isto kao na onim čudnim crtežima koji se moraju gledati dugo, sve dok se na njima ne pojavi neka figura, zmaj, medved, ili nečiji lik, ponovo pogledaj, usredsredi pogled, fokusiraj oči na vodu dok ne osetiš da se krećeš, da se most kreće i da reka prestaje da bude reka. Voda gubi brzinu, sada si ti ta koja ide po vodi, u čamcu.

Hulijan stoji naslonjen na ogradu mosta na reci Mapočo; Danijela o tome nikada nije pričala, mada se mnogo puta služila datom uspomenom da bi povezala razne činjenice. Prvo se dogodila mala izdaja, ili, recimo, nestašluk: kada je jednog popodneva, s petnaest godina, šetala sa svojim ocem, svojim pravim ocem, nije mogla da odoli želji da ga povede do mosta, uprkos tome što je do njega trebalo prepešačiti poveliki deo. Sva tajanstvena uzela ga je za ruku i došavši na most ponovila s izveštačenom svečanošću Hulijanove reči kao da su bile njene vlastite. Bila je na ivici da ocu ispriča o svojim šetnjama s očuhom, o danima kada su prelazili čitav grad samo da bi na trenutak s pažnjom gledali tok reke. Nije to, međutim, učinila. Rekla je, ovo je moje omiljeno mesto, tata, i nije lagala: odavde možeš zaustaviti reku i učiniti da most bude čamac koji se približava ili udaljava od nepomične obale.

Posle te davne šetnje Danijela je odlučila da to bude njena intimna igrarija, njen pasvord i deviza: sve svoje momke je vodila do mosta na Mapoču i svaki od njih je verovao da je prvi i jedini svedok izuzetne privatne ceremonije. Baš se jutros setila kako je poslednji put koristila navedenu predstavu s Ernestom i istog trenutka poželela da ode do mosta i da baci nešto – fotografiju, šešir, bilo šta – u reku koja struji; misli o savršenom zadovoljstvu dok gleda kako taj predmet nestaje u vodi, a možda pomišlja da zatvara jedan krug, mada ona ne veruje u priče da se krugovi zatvaraju niti da se odlazi kad se okončaju. Veruje, nasuprot tome, da procesi ne postoje i da krugovi koje smo sposobni da vidimo nikada nisu oni pravi.

Tada je s Ernestom na mostu bilo drugačije. On od početka nije voleo tajne, pa je oprezno reagovao na njenu poverljivost, čak nije ni posumnjao – nije bio sumnjalo – da je bio žrtva jedne igrarije, niti da je bio glavni glumac nemog filma. Zasmetao mu je poverljivi ton Danijelinih reči. Neočekivano je prekinuo tišinu opaskom o mostu, datumu izgradnje, i nadmeno nabrojao zgrade i spomenike iz istog perioda. Takav je bio Ernesto: mladi uobraženko koji je o svačemu znao pomalo. No, to naglo vraćanje u realnost Danijeli nije naškodilo, naprotiv.

Moj otac nije nikada napisao knjigu, kaže Danijela glasno. Pala joj je na pamet ova misao, sasvim očevidna: njen otac nije pisac. Ni njen očuh nije bio pisac u pravom smislu reči, nije bio istinski pisac, ali sada ona ima potrebu da isforsira svoje ideje, da ih rastegne i da ih malo uveliča.

Šta je po zanimanju tvoj otac?

Direktor.

Šta je po zanimanju tvoja majka?

Ilustratorka.

Obično je niko nije pitao šta je po zanimanju njen očuh, uprkos činjenici da su sva deca njene generacije imala očuhe ili maćehe koje nisu zvali tim pogrdnim imenima, možda upravo zato što se godinama uvećavao broj očuha i maćeha – čitava kolona osoba koje su deca lako zavolela ali koje su brzo i zaboravljala, jer su prestajali da ih viđaju: te osobe su nestajale iz njihovih života zauvek ili su se

nekoliko godina kasnije pojavljivale sasvim slučajno, u redovima po samoposlugama.

Nije to bio i njen slučaj. Ona je imala samo jednog očuha i sada misli da ju je baš to učinilo srećnom. Imati samo jednog očuha donosilo je stabilnost. Pitanje o profesiji očuha nije postojalo na upitnim formularima zbog čega ona nikada nije imala priliku da se odluči između dva moguća odgovora: pisac ili profesor. Od ponedjeljka do subote bio je profesor, a nedeljom je pisao.

I kada bi njen otac pisao, na primer svoje uspomene? Ili ona sama, koja nikada nije pomišljala da piše, da li bi morala spasavati od zaborava i očeve priče? Zašto se priče moraju spasavati od zaborava, zar one ne postoje same po sebi? Ko je bolji lik: njen otac, majka ili njen očuh? Samoća se urotila protiv nje. Opterećuje je igra koja bi se mogla nazvati menadžer i ilustratorka ili ilustratorka i pisac. Koji roman bi bio bolji: o menadžeru koji se zaljubljuje u ilustratorku ili o ilustratorki koja se zaljubljuje u pisca?

Posle vođenja emisije na radiju Danijela razmišlja o svojoj majci koja je još živa ili je preminula. Ne zna se.

Pretpostavimo da joj je Hulijan rekao, jedne noći kad se ona jednostavno nije pojavila, „neće se više vratiti“, ili „umrla je“, ili „dogodilo se nešto strašno, veoma tužno“. Sada Danijela misli na svoju majku, potom na svog oca. Poželela je da ih vidi. I lepo se opredeljuje: odlučuje da poseti svog oca.

Uprkos njegovom neredovnom prisustvu u Danijelinom životu, Fernando je bio na većini devojčicinih crteža iz detinjstva. Katkad nije uspevala da odoli iskušenju da iskarikira neke od njegovih crta – uši, posebno – ali je uglavnom težila da ga ulepša, da ga idealizuje. Postoji jedan Danijelin crtež iz perioda kad je imala šest godina na kome otac i ona zajedno skijaju na snegu. Do tada ona nikada nije bila na planini, ali je na televiziji gledala reportažu o snegu, koji je obojila u žuto a skije nacrtala kao viljuške.

Osim davno prošlih sto dana, koliko je trajao brak njenih roditelja, Danijela nije nikada živela s Fernandom. Posle tih nekoliko meseci on se selio po sve prostranijim stanovima, formirajući i rušeći porodice sa sve mlađim ženama. Poslednjih deset godina živi u kraju

starih nebodera – nekada su to zaista bili neboderi, ali su ih ubrzo nadvisile druge mnogo više zgrade.

Posle završene ekonomije Fernando je postao direktor Happybirthday.cl, preduzeća koje se bavilo organizacijom svih vrsta proslava rođendana i koje je bilo kratkog veka, šest meseci – mnogo manje nego što sam očekivao ali mnogo duže od mog braka, šalio se Fernando, koji je bio pravi stručnjak da se sam sebi podsmeva, ili kako je on sam, opet šaleći se, umeo da kaže: ja sam stručnjak za rujanje na sopstveni račun. Okarakterisati ga kao duhovitog bilo bi pogrešno, jer Fernando nije bio nimalo veseo tip, već nasuprot tome krajnje ozbiljan; koristio je izvesnu dozu humora kao samoodbranu. Happybirhtday.cl bila je samo prolazna faza u istaknutom napredovanju njegovih poslova. S očiglednim ciljem da se dobro zabavi otvorio je kabare u kraju crvenih fenjera. Ostala njegova preduzeća rade kako-tako sama od sebe i donose mu mnogo novca.

Nije prvi put da Fernanda obuzme ovakvo osećanje kao sada, dok čeka Danijelu: osećanje potpune radosti, skoro apsolutne sreće, pri kome međutim izlazi na videlo njegova nesavršenost, blago iskrivljenje kvari sliku. Voleo bi da je predosetio njen dolazak, da je i bez njene najave znao da dolazi prisiljena nekom tajnom potrebom, ili jednostavno, dolazi da razgovaraju – da formiraju sliku oca i ćerke dok jedu rezance u sosu i piju kafu, razgovarajući o vremenu ili o novom putu koji je napravljen na severu.

Kako prikazati sve što se dešava dok razgovaraju, ono što ostaje nerečeno, suštinu stidljivih prebacivanja, iskrsavanje nevažnih detalja? Kako osvetliti delove koje su oboje odlučili da drže u tami? Posle teškog perioda zaverili su se na saradnju bez agresije, na posredno saučesništvo osoba koje su svesne da dele samo jednu nit života. Sada razgovaraju, naravno da razgovaraju i ne u maniru postavljanja pitanja i davanja odgovora. Ovo nije saslušanje. Ovo je, u pravom smislu, razgovor. Pristaje im površnost. Dopada im se ova sportska igra koja se sastoji od zajedničkog provođenja vremena.

Pričaju o Ernestu koga je Fernando video samo dva ili tri puta. Da bi ugodio svojoj ćerki kaže da odobrava što su zajedno, a Danijela koja zna da je njena veza s Ernestom skoro okončana i da je u pitanju još samo nekoliko nedelja, ceni ovaj zakasneli gest svog oca.

Velikodušno se vraća dve godine unazad, u vreme zaljubljenosti, i očeve reči stavlja na mesto koje im pristaje i gde su dobrodošle.

Razgovaraju i o *Riti Li*, Fernandovom kabareu. Fernando, po svom starom običaju pravi grešku koju je celog života pravio: zaboravlja da je otac, i ponesen zanosom kao da ga nosi avion poverava ćerki mnogo više pojedinosti nego što bi trebalo. Neobjašnjivo je kako se Fernandu čini da se Danijeli može dopasti njegova priča o ljubavnoj avanturi koju je imao s jednom igračicom iz svog kluba.

Ako budeš pisao knjigu, kaže Danijela posle dugog muka, ne bi trebalo da spominješ priču koju si mi upravo ispričao – smeška se surovo, zadovoljna svojom primedbom. Radost što se setila ove rečenice prevazilazi stid koji je priča u njoj izazvala. Zamislila je svog oca kako opčinjen gleda jednu devojkicu dok skida prelepi skerletnocrveni bejbidol. Osetila je sažaljenje i tugu. Odmah je pomislila da bi trebalo da njen otac napiše baš knjigu o tome: knjigu o onome što nikome ne bi smeo da priča, da se ne prazni, da ponese u grob; knjigu intimnih ispovesti koja nikog ne bi interesovala niti bi je iko čitao. Važno bi ih bilo sačuvati, uštedeti dah koji se uzima da se ispričaju.

Nikada nisi razmišljao da napišeš knjigu?

Ne. Zašto?

Onako. Glupo je pisati knjige. Bolje je pričati. Izvini.

Za šta „izvini“?

Izvini za ono što sam rekla o knjizi koju bi trebalo da napišeš.

On ne razume, ona zna da on ne razume i bolje je što je tako. Tačka.

Danijelu ne zanima književnost. Čita mnogo, ali uglavnom istorijske memoare ili eseje. Zaista ne podnosi beletristiku, uznemirava je apsurdna komedija romanopisaca: hajde da napravimo da je postojao neki svet manje ili više sličan ovome, hajde da napravimo da ja nisam ja, već neki glas kome se veruje, belo lice preko koga prelaze manje bela lica, polutamna, crna.

Posle ručka sa ocem, Danijela odlučuje da pročita Hulijanov roman. Sasvim lako nalazi knjigu: stoji kao i uvek na polici zaštićena

ravnodušnim azbučnim redom. Godinama joj je nedostajala radoznalost, a možda i hrabrost da je pročita. Sada, otvorivši je, nailazi na poruku na prvoj praznoj stranici: „Za Danijelu, s ljubavlju, u nadi da se neće dosađivati.“

Prepoznaje rukopis svog očuha – brižljivo ispisana slova, kao da je želeo da sakrije blago drhtanje koje je ipak trajno ostalo urezano u papir. Rukopis pušača, misli ona, iako zna da takva odrednica, rukopis pušača, ne postoji. Spremna da se prepusti samoći Danijela se čudi da bez imalo oklevanja prepoznaje Hulijanov rukopis. Nikad ga nije videla da piše rukom, naprovd, seća ga se kako puši ispred kompjutera tipkajući po tastaturi zavidnom brzinom za ono vreme, a zatim kako istom brzinom briše reči koje je tek napisao.

Morala bi da ode do parka ili do aerodroma, da nešto potraži, da nekog sačeka. No izabrala je da ostane u kući, što je doprinelo kuljanju sećanja. Ponaša se kao da ju je neko prisilio da ostane kod kuće. I poslušno čita kao da mora da prepriča knjigu, kao da joj je zadat domaći zadatak: četrdeset i pet minuta dozvoljenog vremena da se odgovori na nepravedno i jedino pitanje: kako čitati očuhovu knjigu?

Hulijanov roman je toliko kratak da bi se mogao pročitati za pola sata. Danijela se, međutim, zaustavlja usred stranice da pristavi kafu, da vidi da li je kafa gotova, da je donese, a potom pravi pauzu posle svakog gutljaja, gleda u plafon, ili pali cigaretu pa se zadržava posle svakog povučenog dima. Čak usporava čitanje da bi promenila izolacionu traku u stanu. Potrebna joj je tišina da čuje srkanje kafe, da čuje povlačenje dima. Potrebna joj je tišina da posmatra rasplinuti dim pri zraku svetlosti koja ulazi kroz prozor.

Ne dosađuje se, ili se pomalo dosađuje. Očekuje da nađe svoje tragove u knjizi, sevanje blica neke daleke prošlosti, perioda koji je nesumnjivo postojao, ali koga se jedva seća. Nema uspomena iz detinjstva. Ne bi bila u stanju da ispriča svoj život: tu i tamo postoje neke ogoljene slike preko kojih pamćenje prelazi i preslišava se. Pokazatelji, ili ostaci. Parčići koji samo uz mnogo truda mogu sačinjavati priču, život.

Ne prestaje da traži, da traga za sobom: možda su od jednog do drugog pasusa prolazili dani, nedelje, meseci. Možda je ona iznenada uletela u sobu dok je Hulijan pisao i od toga je u knjizi ostala jedna rečenica ili bar jedna reč. Zato obeležava pojedine delove, mada to nisu oni koji joj se najviše dopadaju, već rečenice koje je možda ona izgovorila i koje je Hulijan ukrao, kopirao od nje. Raduje se, prepušta se iluziji da knjiga odiše njenim jezikom, Danijelinim.

Reč je, jednostavno, o ljubavnoj priči: dve osobe svesrdno i čedno grade paralelni svet koji se, naravno, ubrzo sruši. U toj prosečnoj priči o običnoj mladalačkoj ljubavi prepoznaje svoju društvenu klasu: skućene stanove, poluistine, mehaničke ljubavne fraze, kukavičluke, zanesenosti, izgubljene i ponovo pronađene iluzije – žestoke sudbinske promene onih koji se uspinju i padaju, koji ne dolaze a i ne ostaju. Reči brzo izgovorene da se ne čuju, da ništa ne otkriju.

Ne postoje paralelni svetovi, Danijela to vrlo dobro zna. Preživela je osrednjost: spremna sam na sve, govorila je pre nekoliko godina. I bilo je tačno. Bila je spremna da uradi bilo šta, da primi sve što su hteli da joj daju, da kaže sve što je trebalo reći. Bila je spremna čak da sluša sebe kako govori ono što nije želela da kaže. Ali više ne. Više nije spremna na sve. Sada je slobodna.

Danijela završava s čitanjem, ali se odmah vraća na zabeležene odlomke. Traži svoj način govora, traga za sobom, ali se ne pronalazi. Nije u knjizi. Izgubila se. I ne smeta joj ta odsutnost. Obuzima je pomešano osećanje olakšanja i razočaranja i zatvara knjigu. Ništa se nije promenilo u njenom životu. Možda će sutra ponovo pročitati knjigu da potvrdi svoje utiske. Neće, međutim, otići na most, neće se priseliti nijedne priče koja će dati smisao sadašnjosti, prošlosti, budućnosti. Ne želi da se obmanjuje. U njenom životu nema promena: ne zna više, ni manje. Ne oseća više, ni manje.

Da li je lakše čitati očuhovu knjigu ili čitati knjigu svog oca? Morala bi da misli na vrtove, na žene koje pričaju same, na žene koje menjaju probušene gume na udaljenom bulevaru. Morala bi da misli

na krhku lepotu obolelog drveća. Morala bi da zamisli javne parkove pune stropoštanih šatora. Morala bi da nasluti samoću čoveka zatočenog između četiri zida vlažnog stana, čoveka koji odbija da kaže ono što bi trebalo da se kaže.

Hulijan bi voleo da se ona seća priča o drveću, ili sati torture kroz koje su prolazili učeći napamet tablicu množenja i njegovog poučno pedagoškog tona koji je ponekad koristio. Hulijan bi voleo da ga se Danijela seća kad pročita knjigu. Ali, ne. Sećanje nije nikakvo utočište. Ostaje jedino nesvesno zamuckivanje imena ulica koje više ne postoje.

Noć je.

Danijela odlepljuje izolacionu traku, želi da spava osluškujući korake, lavež, sirene, sigurnosne alarme, komšijske razgovore. Misli o sebi kad je bila mala i kad se pretvarala da spava dok je Hulijan čitao i njena majka crtala. Malo-pomalo, u snu, pronalazi sebe.

Zaspala je. Spava.

2

ZIMA

*Life as a book that has been put
down.*³

Džon Ašberi

Profesor fizičkog je pravi fašista, saopštila je Danijela.

Hodaju pažljivo izbegavajući bare, deleći jedini kišobran koji je bio u kući. Bilo bi bolje da su uzeli taksi ovoga puta, no Hulijan je, kao i uvek, želeo da prepešače tih sedam blokova. Upravo joj predlaže zamišljenu igru koja se sastoji od hodanja bez reči i brojanju koraka u sebi: Kad stignemo do škole reći ćeš mi koliko koraka si ti izbrojala, a ja ću ti reći koliko sam ja, tako ćemo znati da li hodamo isto.

Danijela, međutim, ne želi da se igra brojanja koraka. Želi da priča o profesoru fizičkog koji je, po njoj, pravi fašista, a Hulijan, koji mrzi sve profesore fizičkog i sve one istaknutog sportskog duha, oseća se prisiljenim da ga brani, izlažući potpuno nerazumljivi rezime Drugog svetskog rata, zatim Prvog svetskog rata pa i ruske revolucije. Profesor fizičkog nije fašista, kaže kao zaključak, upravo u trenutku dok se sklanjaju da ih ne isprska auto koji je naišao na baru. Profesor fizičkog je dobar čovek, ponavlja Hulijan, možda samo malo preteruje, i daje vam previše vežbi za trbušne mišiće – ali to mu je posao.

Da li si ikada želeo da budeš profesor fizičkog?

Ne.

Da li si ikada želeo da budeš član Grinpisa?

Nisam.

Da li si ikada želeo da budeš pilot?

Ne.

Da li si ikada želeo da budeš nešto drugo?

Uvek želimo da budemo nešto drugo, Danijela, odgovara – želeo je da joj kaže Danijelice ili Deni, ali je rekao Danijela. Nikada nismo zadovoljni onim što smo. Bilo bi neobično biti zadovoljan baš svime. Kad sam bio mali želeo sam da budem lekar kao sva deca. Sva deca žele da budu lekari.

Ja ne. Ja ne želim da budem doktorka, nijedna moja drugarica ne želi da bude doktorka, to je dosadno zanimanje. Zarađuje se dobro ali je dosadno.

U stvari Hulijan nikada nije želeo da bude lekar. Slagao ju je u žurbi, samo da bi se izvukao od njenih daljnjih pitanja. Korača sa

strane da zaštiti Danijelu, potpuno se predajući ulozi dobrog oca, ili očuha, ili starijega brata ili bilo kakvoj drugoj ulozi. Nikada nije želeo da bude lekar, a još manje profesor fizičkog. Čak nikada nije želeo ni da bude profesor književnosti. Želeo je – želi – da bude pisac, ali biti pisac definitivno ne znači biti neko i nešto.

Kiša lije kao iz kabla. Na putu koji obuhvata sedam blokova, jednog kišnog dana moguće je započeti i okončati mnoštvo dijaloga. U tih nekoliko stotina ili hiljada koraka dolaze i odlaze brze i kratkotrajne reči.

Još nedostaje deset minuta do osam ujutru. Hulijan je, pre nešto manje od sat vremena, odlučio da bi budućnost morala početi. Evo, ovo je sutra, pomislio je, skuvao kafu i umio se neobično pedantno, neumereno je trljao lice kao da je hteo da se povredi ili da se izbriše, da ga nema. Zatim je proveo nekoliko minuta praveći ambijent jedne uobičajene noći: zgužvao je posteljinu i prekrivač na krevetu kao da su dve osobe spavale u njemu, vratio se u kuhinju i sipao dve kafe, jednu popio celu a drugu samo dopola. Pojeo je tost i napravio šolju mleka s čokoladom za devojčicu.

Pomislio je, potom, da pusti muziku. Tražio je disk *Atersiopeladosa* koje godinama nije slušao. Nije ga, međutim, našao. Pustio je radio. Intervjuisali su predsedničkog kandidata desnice koji je ostavljao utisak da je predsednički kandidat leve. Glasači nisu glupi, govorio je, glasači znaju da sam na njihovoj strani. Obećavao je da će početi od nule i stići do miliona, do dva miliona, do milijarde. Davao je naglasak adekvatnim mestima i nizao oportune rečenice, unapred dobro promišljene. Voditelj je završio razgovor s njim i najavio kišu za ceo dan. Dobra vest, kiša će oprati vazduh Santjaga, rekao je.

Hulijan je otišao do prozora kao da je želeo da i on bude delić sveta i konstatovao da će se ubrzo na horizontu pojaviti planina, čim je počela kiša. Najednom je otvorio i zatvorio ulazna vrata zalupivši ih jako, što je odjekivalo deset sekundi u njegovim ušima. Zatim je rekao, skoro vičući: Čao ljubavi i da imaš lep dan danas.

Uputio se u devojčicinu sobu, probudio je i objasnio da je mama već morala da ode na posao, jer danas ima važan sastanak u Puente Alto. Znaš da je Puente Alto daleko, dodao je, ali devojčica nimalo nije bila zadovoljna objašnjenjem, postavljala je pitanja,

insistirajući na detaljima, na koja je Hulijan savršeno odgovarao, jer je cele noći dovoljno razmišljao o pitanjima koja bi mu Danijela mogla postaviti. Bio je dobro pripremljen. Rekao joj je: Popij mleko, Deni, umij se i obuci se, već kasnimo.

Kao po običaju devojčica je kasnila čitavu večnost tražeći plavu jaknu i namerno se sporo umivala što je Veroniku izluđivalo a Hulijana sada činilo melanholično zapanjenim. Kašnjenje je bila njihova svakodnevna odlika, stabilnost, normalna slika za koju se sada trebalo zakačiti.

Jedva koračaju probijajući se kroz kišnu zavesu: slede pravu liniju, već se nazire škola i kuća na uglu gde stalno glasno i besno laju četiri mala i smešna psa; četiri mokra i ljuta psa kojima Danijela kaže dobar dan, belog lica i uz prolaznu paru koja joj zbog hladnoće izlazi na usta.

Malo pre nego što su stigli do školske kapije stiže ih profesorka engleskog. Neophodno je da govorim s vama, hitno je, kaže s lažnom učtivošću, kao da je prirodno zaustaviti se i razgovarati nasred ulice dok kiša pljušti. Pre Hulijanovog dopuštenja, profesorka kao iz rafala besedi o rasejanosti devojčice na času engleskog. Ako ne zapne i ne krene da radi malo više, rizikuje da ne prođe, izjavljuje energično. Hulijan je gleda s mešavinom mržnje i stida.

To nam je porodično ubeđenje, odgovara Hulijan posle neprijatnog minuta ćutanja. Ne volimo engleski. Mi smo antiimperijalisti, levičari, ističe, na šta se na Danijelinom licu ocrtava saučesnički osmeh. Profesorka, međutim, navaljuje: Želim u najkraćem roku da razgovaram s vama i vašom suprugom i nadovezuje se na priču o zaduženjima, o strogosti, o istrajnosti. Sledeće srede u četiri po podne čekam vas u profesorskoj zbornici. Hulijan mehanički potvrđuje ponavljajući glasno kao da traži mesto u pamćenju gde se fajliraju sati, datumi, mesta: Sledeće srede u četiri u profesorskoj zbornici. Ona, napokon, nestaje u gomili dece, roditelja, kišobrana.

Hulijan odlučno i s ljubavlju uzima Danijelu za ruku. Moramo učiti engleski, kaže joj. Da, Hulijane, ali sada moram na čas, odgovara Danijela. On je pogleda, poljubi i pušta da ode.

Santjago 11. juni 2006.

Beleška o autoru

Alejandro Samba (1975), čileanski pesnik, pisac i književni kritičar, za svoj prvi roman *Bonsai*, objavljen 2006. godine u uglednoj izdavačkoj kući Anagrama, dobio je prestižnu Nagradu kritike i Nacionalnu književnu nagradu za najbolji roman godine. Žiri nagrade Bogota 39 svrstao ga je u sam vrh mladih latinoameričkih pisaca (2007). *Privatni život drveća* je njegov drugi roman. Samba je sjajno prihvaćen ne samo od domaćih čitalaca već i od međunarodne čitalačke publike. Romani su mu prevedeni na engleski, francuski, italijanski, holandski, grčki i turski.

Alejandro Samba predaje književnost na Univerzitetu Dijego Portales u Santjagu, Čile, piše književne kritike u čileanskoj štampi i saradnik je u časopisu *Tarija*, *Letras libres* i kulturnom dodatku *El paisa*, *Babelia*.

¹*Para olvidarme de ti / Voy a cultivar la tierra / En ella espero encontrar / Remedio para mis penas.*

²*Cogollo de toronjil / Pa' cuando aumenten mis penas / Las flores de mi jardín / Han de ser mis enfermeras.*

³*Život, kao odložena knjiga.*